

15586

DZIENNIK URZĘDOWY

OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO.

33352

5011507a

Nr. 6 (2)

Wilno, 25 maja

1923 r.

TREŚĆ. Część urzędowa:

- 70) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1922 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 roku o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych na Ziemię Wileńską.
- 71) Ustawa z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych zmieniona ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r.
- 72) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 lutego 1923 r. w sprawie wykonania rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1922 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych na Ziemię Wileńską oraz na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, powiaty: grodzieński i wołkowyski, oraz gminy: białowieską, masiewską i suchopolską powiatu bielskiego województwa białostockiego (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 103, poz. 943 i 944).
- 73) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do art. 2 i 7 Ustawy z dnia 27 maja 1919 r. (Nr. 44, poz. 311)

- Dz. P. P. P., oraz art. 1 lit. a, b, d, e, Ustawy z dnia 18 grudnia 1919 roku (Nr. 2, poz. 6 Dz. Ust. Rzp. Polsk. z roku 1920) o ustaleniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych, dotyczące nauczycieli religii katolickiej w szkołach powszechnych.
- 74) Wyciąg z okólnika Nr. 2326/I Min. W. R. i O. P. z dnia 15 marca 1920 r. Do Inspektorów Szkolnych Okręgowych w sprawie określenia kwalifikacyj nauczycieli religii katolickiej w szkołach powszechnych.
 - 75) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 listopada 1919 r. Nr. 21624/19 S. I. w sprawie określenia kwalifikacyj nauczycieli — specjalistów.
 - 76) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 18 kwietnia 1921 r. Nr. 391/H. w sprawie kwalifikacyj zdrowotnych, wymaganych od nauczycieli publicznych szkół powszechnych przy ich ustalaniu.
 - 77) Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 marca 1922 roku Nr. 5584/I. w sprawie mianowania nauczycieli szkół powszechnych.
 - 78) Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 16 grudnia 1920 roku Nr. 24875/I. Do Inspektorów szkolnych w sprawie kwalifikacyj nauczycieli.
 - 79) Wyciąg z Okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 listopada 1921 r. Nr. 33844/I. do Kuratorów Okręgów Szkolnych: Poleskiego, Nowogródzkiego i Wołyńskiego oraz do Inspektorów Szkolnych na terenie b. Kongresówki i b. Obwodu Białostockiego w sprawie egzaminów nauczycielskich.
 - 80) Regulamin Min. W. R. i O. P. z dnia 14 czerwca 1920 r. Nr. 14028/I. w sprawie egzaminów dla czynnych i niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych.
 - 81) Wyjaśnienie z dnia 17 listopada 1920 r. Nr. 27971/I. do Regulaminu Min. W. R. i O. P. z dnia 14 czerwca 1920 r. Nr. 14028/I. w sprawie egzaminów.
 - 82) Wyciąg z Okólnika Ministra W. R. i O. P. z dnia 25 stycznia 1922 roku N. 2252/I. w sprawie egzaminów nauczycielskich w terminie wiosennym 1922 r.
 - 83) Statut Organizacyjny kursów uzupełniających dla czynnych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Min. W. R. i O. P. z dnia 15 stycznia 1921 r. poz. 10 i 11).
 - 84) W sprawie obchodu 150 rocznicy Komisji Edukacyjnej.
 - 85) Odezwa do Rodziców w sprawie Szkół Zawodowych.
-

C Z E Ś Ć U R Z E D O W A

70.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 13 listopada 1922 r.

w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 roku o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych na Ziemię Wileńską.

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1922 roku o objęciu władzy państwowej nad Ziemią Wileńską (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 213) zarządza się co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 roku (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 2, poz. 6) rozciąga się na powiaty: wileński, oszmiański, święciański, trocki, brasławski, dziśnieński, duniłowiczowski i wilejski.

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(Dz. Ust. Rz. P. z dnia 29 listopada 1922 r. Nr. 103, p. 943).

Prezydent Ministrów:

(—) *Juljan Nowak.*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) *Dr. Kumaniecki.*

71.

U S T A W A

z dnia 27 maja 1919 r.

o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 44, poz. 311), — zmieniona ustawą z dnia 18 grudnia 1919 roku (Dz. Ust. R. P. z 1920 roku Nr. 2, poz. 6) z pominięciem artykułów dotyczących się uposażenia a uwzględnionych w Ustawie z dnia 13 lipca 1920 roku (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 1. Nauczyciele publicznych szkół powszechnych są:

- a) stali i
- b) tymczasowi.

Art. 2. Stałym jest nauczycielem, który posiada: a) prawem przepisane kwalifikacje naukowe i zdrowotne i b) trzy lata nieprzerwanej pracy w publicznej szkole powszechnej lub prywatnej z prawem publiczności.

Nauczyciel, nie prowadzący klasy, lecz uczący wyłącznie pewnych określonych przedmiotów w szkołach powszechnych, może uzyskać prawa nauczyciela stałego, o ile posiada kwalifikacje, które będą określone osobnem zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Nauczycielowi, który dopełnił warunków wymienionych w art. 2 niniejszej ustawy, wydaje inspektor szkolny okręgowy patent na nauczyciela stałego (patent ustalenia).

Art. 4. Czas pracy zawodowej w szkolnictwie przed ustaleniem zalicza się do lat służbowych.

Art. 5. Vide art. 21 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63),

Art. 6. Vide art. 1 i 2 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 7. Vide art. 11 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 8. Vide art. 8 i 9 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 9. Vide art. 8 i 9 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 10. Vide art. 10 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 11. Vide art. 10 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 12. Vide art. 6 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 13 (14). Vide art. 15 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Etatowy nauczyciel religii duchowny jest obowiązany również do 30 godzin pracy, z których sześć odlicza się na zajęcia duszpasterskie.

Art. 14 (15). Vide art. 16 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 15 (16). Vide art. 17 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 16 (17). Kierownikiem szkoły wieloklasowej może zostać nauczyciel po 3 latach pracy w szkole w charakterze nauczyciela stałego.

Art. 17 (18). Vide art. 18 i 19 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 18 (19). Gminy miejskie i wiejskie mogą przyznawać nauczycielom z własnych funduszków, bądź z własnej inicjatywy, bądź z inicjatywy państwowych organów szkolnych dodatki niezależnie od świadczeń niniejszą ustawą określonych.

Art. 19 (20). Dzieci stałych i emerytowanych nauczycieli i nauczycielek szkół powszechnych są wolne od opłaty za naukę w szkołach państwowych. Dzieci stałych nauczycieli i nauczycielek, kształcące się poza miejscem zamieszkania rodziców, mają pierwszeństwo przy przyjmowaniu do burs państwowych, utrzymywanych przy tych szkołach, w których się kształca.

Art. 20 (21). Przepisy o służbie nauczycieli oraz o wynagrodzeniu emerytalnem będą osobnymi ustawami objęte.

Art. 21 (22). Vide art. 22 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Art. 22 (23).

Przepisy przejściowe.

§ 1. Nauczyciele czynni w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy odpowiadają warunkom, przewidzianym w p. 1 art. 2, o ile posiadają:

- a) świadectwo ukończenia polskiego seminarjum nauczycielskiego lub polskich kursów pedagogicznych, z zakresem seminarjum nauczycielskiego, których świadectwa Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna równoważne ze świadectwami seminarjów;
- b) świadectwo ukończenia co najmniej 6-ciu klas polskiej szkoły średniej oraz ukończenia kursów pedagogicznych,

- urządzanych przez władze szkolne lub instytucje oświatowe, o ile świadectwa tychże uznane będą przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
- c) świadectwo ukończenia co najmniej 6-ciu klas polskiej szkoły średniej i złożenia uzupełniającego egzaminu pedagogicznego;
 - d) świadectwo ukończenia co najmniej 6-ciu klas szkoły średniej z językiem wykładowym niepolskim i złożenia uzupełniającego egzaminu pedagogicznego oraz egzaminu z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski;
 - e) świadectwo ukończenia seminarjum nauczycielskiego z językiem wykładowym niepolskim, i złożenia uzupełniającego egzaminu z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski;
 - f) świadectwo t. zw. nauczyciela domowego lub świadectwo nauczyciela początkowego i złożenia uzupełniającego egzaminu pedagogicznego oraz egzaminów z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski; nauczyciele posiadający świadectwo nauczyciela domowego z języką polskiego składają tylko egzamin pedagogiczny.

§ 2. Od przepisanych w p.: c, d, e, f, § 1 egzaminów uzupełniających będą zwolnieni ci nauczyciele, którzy przedstawią poświadczenia skutecznego przerobienia programu kursów organizowanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Nauczyciele wymienieni w p.: c, d, e, f § 1 są obowiązani; zdać egzaminy dla nich przepisane przed dniem 31 stycznia 1925 r. nauczyciele ci do czasu złożenia przepisanych egzaminów są tymczasowymi.

§ 4. Warunki egzaminów, o których mowa w przepisach niniejszych, oraz program kursu z obowiązkowymi repetycjami i wypracowaniami piśmiennymi ustali Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 5. Nauczyciele, o których mowa w p.: c, d, e, f § 1, jeżeli nie złożą egzaminów w terminach, przez niniejsze przepisy określonych, lub też nie ukończą kursów w tym czasie, zostaną ze stanowiska usunięci.

§ 6. O przynależności nauczyciela do jednej z kategorii, wymienionych w § 1 przepisów niniejszych, w wypadkach wątpliwych rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 7. W zakresie przewidzianym ustawą o urządach dyscyplinarnych, jak również w zakresie praw emerytalnych i zwalniania dzieci od opłaty za naukę w szkołach państwowych, nauczyciele tymczasowi, wymienieni w p.: c, d, e, f § 1 traktowani będą jako stali.

§ 8. Vide art. 14 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

§ 9. Vide art. 13 i 20 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

Nauczyciele niewykwalifikowani mogą zajmować stanowiska nauczycielskie nie dłużej, niż do 31 stycznia 1925 r., o ile nie złożą przepisanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego egzaminów.

§ 10. Vide art. 20 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

§ 11. Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego służy prawo zwalniania w drodze wyjątku od przewidzianych w powyższych paragrafach egzaminów i od uczęszczania na kurs tych nauczycieli, którzy:

- 1) swoją pracą w szkole wykazali odpowiednie wykształcenie ogólne i pedagogiczne, lub
- 2) posiadają świadectwa ukończenia specjalnych studjów pedagogicznych.

§ 12. Czas pracy w szkolnictwie nauczycieli niewykwalifikowanych po złożeniu egzaminów zalicza się do lat służbowych.

§ 13. Vide art. 22 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

§ 14. Nieaktualny.

§ 15. Vide art. 9 Ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 5 (1) poz. 63).

§ 16. Nauczyciele korzystają z praw przysługujących urzędnikom państwowym

§ 17. Niniejsze przepisy przejściowe nie obowiązują — z wyjątkiem §§ 8, 12, 14, 15, 16 — na ziemiach polskich, które wchodziły w skład b. Monarchji austriacko-węgierskiej.

Art. 23 (24). Vide § 1 Rozporządzenia Ministr. W. R. i O. P. z dn. 9. II. 1923 r. Nr. 2053/I. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 6 (2) poz. 72).

Art. 24 (25). Vide § 1 Rozporządzenia Ministr. W. R. i O. P. z dn. 9. II. 1923 r. Nr. 2053/I. (Dz. Urz. K. O. S. W. Nr. 6 (2) poz. 72).

72.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 lutego 1923 roku

w sprawie wykonania rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1922 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych na Ziemię Wileńską, oraz na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, powiaty: grodzieński i wołkowyski oraz gminy: białowieską, masiewską i suchopolską powiatu bielskiego województwa białostockiego (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 103, poz. 943 i 944).

Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1922 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli szkół powszechnych na Ziemię Wileńską (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 103, poz. 943) i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1922 r. w przedmiocie mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, powiaty: grodzieński i wołkowyski oraz gminy: białowieską, masiewską i suchopolską powiatu bielskiego województwa białostockiego (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 103, poz. 944) zarządzam, co następuje:

§ 1. Wobec rozciągnięcia drogą rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1922 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 103, poz. 945 i 946) mocy obowiązującej ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych, inspektorów szkolnych i zastępców inspektorów szkolnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 66, poz. 434) na Ziemię Wileńską, województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, powiaty: grodzieński i wołkowyski, oraz gminy: białowieską, masiewską i suchopolską pow. bielskiego województwa białostockiego, postanowienia ustawy z dnia 27 maja 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dn. 18 grudnia 1919 r. (Dz. Ust. Rz. P. ex 1920 Nr. 2, poz. 6), dotyczące uposażenia nauczycieli publicznych szkół powszechnych, na obszarze wymienionym wyżej nie obowiązują.

Natomiast zachowują moc obowiązującą te postanowienia ustawy z dnia 27 maja 1919 r., zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r., które ustanawiają pewne przepisy służbowe, a mianowicie postanowienia:

a): art.: 1, 2, 3, 4, 16 (dawniej 17), 18 (dawn. 19), 19 (dawn. 20), 20 (dawniej 21) i z artykułu 22 (dawniej 23) §§ 1, 2, 3, (z wy-

łączeniem zdania: „pobierają płacę według art. 6 ustawy“), 4, 5, 6, 7, 11, 12, 16 i 17 — ustawy z dnia 27 maja 1919 r.

Oraz b) punktów e) i i) art. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r.

§ 2. Prawem przepisane kwalifikacje naukowe nauczycieli przedmiotów ogólnych, pracujących na obszarze w § 1 wskazanym, określa § 1 art. 22 (dawniej 23) ustawy.

§ 3. Prawem przepisane kwalifikacje uuczycieli religji rzymskokatolickiej określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego L. 2326/S. I. z dnia 15 marca 1920 r. (Dz. Urz. M-stwa W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1920 r. Nr. 5, poz. 38) i okólnik M-stwa W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1920 r. (Nr. 5, poz. 39).

§ 4. Prawem przepisane kwalifikacje nauczycieli rysunku, robót ręcznych, śpiewu i gimnastyki określa zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 listopada 1919 r. L. 21624/19 S. I.

§ 5. Nauczyciele, którzy z powodu wypadków wojennych nie mogą przedłożyć oryginalnych świadectw ukończonych studjów i złożonych egzaminów ani ich duplikatów, mogą ustalić swe kwalifikacje naukowe drogą zeznań, stwierdzonych przynajmniej przez dwóch, zasługujących na zaufanie świadków. Zeznania winny być czynione pisemnie zawsze w obecności tego Inspektora Szkolnego, w którego powiecie składający zeznania nauczyciel pracuje. Jeżeli świadkowie, na których powołuje się składający zeznanie nauczyciel mieszkają w innym powiecie, należy złożone zeznania nauczyciela w drodze urzędowej przesłać do odpowiedniego Inspektora Szkolnego w celu stwierdzenia ich wiarygodności przez osobiste przesłuchanie świadków.

Przy przesłuchaniu świadków winni Inspektorowie Szkolni badać ściśle, czy zeznania zasługują na wiarę, oraz na jakiej podstawie świadkowie stwierdzają wiarygodność zeznań. Należy więc świadków nie tylko zapytywać, czy dane fakty są im znane, ale przede wszystkim należy zbadać, skąd znane im są szczegóły. Tylko w ten sposób odbierane zeznania mogą czasowo zastąpić cywilne dokumenty, które nie wzbudzają żadnych wątpliwości. Tak zeznających nauczycieli, jak i świadków, należy pouczać o ważności tych zeznań, zaznaczając, iż w razie, gdyby zeznania nie były zgodne z prawdą, będzie wytoczone dochodzenie karno-sądowe zarówno przeciw zeznającym nauczycielom, jak i przeciwko świadkom.

Złożenie zeznania dla ustalenia posiadanych kwalifikacyj naukowych nie zdejmuje z nauczyciela obowiązku starania się o odzyskanie i przedłożenie właściwej władzy oryginalnych świadectw ukończonych studjów i złożonych egzaminów; nawiązanie przez Rząd Polski stosunków dyplomatycznych z rządem Rosyjskiej Republiki Sowieckiej daje podstawę do rozpoczęcia przez interesowanych starań w kierunku odzyskania wywiezionych przez b. władze rosyjskie dokumentów.

§ 6. Kwalifikacje zdrowotne, wymagane od nauczycieli publicznych szkół powszechnych przy ich ustalaniu określa Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 kwietnia 1921 r. L. 391/H. (Dz. Urz. M-stwa W. R. i O. P. z dnia 19 lutego 1922 r. Nr. 8, poz. 71).

Każdy nauczyciel w trzecim roku służby z polecenia władzy szkolnej winien być poddany badaniu lekarza powiatowego celem pisemnego stwierdzenia, czy posiada kwalifikacje zdrowotne przytoczonym w ustępie poprzednim royporządzeniem wymagane.

Badaniu temu muszą być również poddani nauczyciele czynni w chwili rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 27 maja 1919 r. na obszar w § 1 niniejszego rozporządzenia wymieniony, którzy mają ponad 3 lata nieprzerwanej pracy w szkolnictwie publicznym; wyłączeni z pośród nich są jedynie nauczyciele, posiadający pełne kwalifikacje naukowe lub też kwalifikacje częściowe nieuzupełnione egzaminami, o których mowa w punktach c, d, e, f art. 22 (dawniej 23) ustawy, którzy mogą być poddani badaniu celem stwierdzenia kwalifikacji zdrowotnych tylko wtedy, gdy władza szkolna ma poważne podstawy do przypuszczenia, iż ich nie posiadają.

§ 7. Każdy posiadający prawem przepisane kwalifikacje naukowe i zdrowotne nauczyciel, o ile trzy lata bez przerwy pracował w publicznej szkole powszechnej lub prywatnej z prawem publiczności, ma prawo być uznanym za stałego bez względu na to, czy ten okres jego pracy nauczycielskiej miał miejsce bezpośrednio przed ustaleniem, czy też zakończył się dawniej, jeżeli nauczyciel miał przerwę w służbie nauczycielskiej.

Przy ponownem po przerwie przyjmowaniu na służbę takich nauczycieli należy dokładnie zbadać dowody, stwierdzające czas ich poprzedniej służby, okoliczności, w jakich ją opuścili oraz czem zajmowali się w czasie przerwy. W tych wypadkach, w szczególności zaś gdy chodzi o repatriantów z Rosji, należy stosować wskazówki, zawarte w punkcie I okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. L. 5584/I z dnia 15 marca 1922 r. W razie zachodzących wątpliwości co do przyjęcia tych kandydatów na stanowiska w szkolnictwie publicznem należy podania kandydatów z opinią urzędu kierować do decyzji Ministerstwa.

§ 8. Patenta ustalenia narazie wydawać nie należy.

Nauczyciel, posiadający prawem przepisane kwalifikacje naukowe i zdrowotne zostaje nauczycielem stałym nie w chwili wydania mu patentu ustalenia, lecz pierwszego dnia po odbyciu trzechletniej nieprzerwanej pracy w publicznej szkole powszechnej lub prywatnej z prawem publiczności.

§ 9. W sprawie świadectw, o których mowa w punktach b) i c) § 1 art. 22 obowiązują postanowienia:

1) okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. L. 24875/I z dnia 16 grudnia 1920 r. (Dz. Urz. M-stwa W. R. i O. P. Nr. 3 z dnia 30 marca 1921 r., poz. 29),

2) okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. L. 33844/I z dnia 16 listopada 1921 r. (ust. 6),

3) okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. L. 5584/I z dnia 15 marca 1922 r. punkt I ust. ostatni.

Przez świadectwo ukończenia 6 klas szkoły średniej niepolskiej (punkt d) § 1 art. 22) należy rozumieć świadectwo, otrzymane przed dniem 1 lipca 1919 r. (z wyjątkiem świadectw szkół bolszewickich, co do których obowiązuje punkt I ust. ostatni okólnika L. 5584 z dnia 15 marca 1922 r.) Po tym terminie za szkołę średnią z językiem wykładowym niepolskim uważa się tylko szkołę ukończoną na terenie obecnej Rzeczypospolitej i mającą pełne lub niepełne prawa szkół państwowych względnie prawo publiczności uzyskane od polskich władz szkolnych.

Przez świadectwo ukończenia seminarjum z językiem wykładowym niepolskim, o którym mowa w punkcie e) § 1 art. 22 (dawniej 23) ustawy, rozumieć należy po dniu 1 lipca 1919 r. świadectwo seminarjum z prawem publiczności, lub takiego, w którym egzamin końcowy odbywał się z udziałem delegata polskich władz szkolnych. W tym wypadku również obowiązują zastrzeżenia okólnika L. 5584/I co do szkół bolszewickich.

Świadectwa, o których mowa w punkcie f) § 1 art. 22, mają wartość o tyle, o ile były wydane przed 1 lipca 1919 r. (i nie przez władze bolszewickie).

§ 10. W sprawie egzaminów, przewidzianych art. 22 (dawniej 23) obowiązują postanowienie Regulaminu egzaminów dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych z dnia 14 czerwca 1920 r. Nr. 14028/I. Dz. Urz. M-stwa z dnia 28 czerwca 1920 r. Nr. 16, poz. 106), okólników M-stwa W. R. i O. P. Nr. 2771/I z dnia 17 listopada 1920 r. i Nr. 2252/I z dnia 25 stycznia 1922 r., oraz w statucie i regulaminie kursów uzupełniających dla czynnych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. M-stwa W. R. i O. P. Nr. 1 z dnia 15 stycznia 1921., poz. 10 i 11).

W sprawie zwalniania nauczycieli od przewidzianych art. 22 (dawniej 23) egzaminów obowiązują okólniki Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 4911/I z dnia 28 lutego 1921 r. i Nr. 9640/I z dnia 4 kwietnia 1922 r.

§ 11 Nauczyciele, o których mowa w § 7 art. 22 (dawniej 23) ustawy, mają być w zakresie przewidzianym przytoczonym paragrafem traktowani jak stali, o ile mają trzy lata nieprzerwanej pracy w szkolnictwie publicznem.

Warszawa, dnia 9 lutego 1923 r. (L. 2053/I.

Kierownik
Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) *Mikułowski-Pomorski.*

73.

ROZPORZĄDZENIE *)

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do art. 2 i 7 Ustawy
z dnia 27 maja 1919 roku

(Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311)

o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych, dotyczące nauczycieli religii katolickiej w szkołach powszechnych.

Na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 27 maja 1919 roku Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311 zarządzam, co następuje:

Art. 1. Wymaganą do ustalenia kwalifikację naukową etatowych duchownych nauczycieli religii katolickiej publicznych szkół powszechnych stanowi dyplom ukończenia studjów teologicznych w seminarjach duchownych i misja kanoniczna udzielona przez właściwy Ordynarjat biskupi, a upoważniające do udzielania nauki religii katolickiej w publicznych szkołach powszechnych, względnie w pewnych oddziałach tych szkół.

Art. 2. Prawo do otrzymania płacy w myśl art. 11 Ustawy z dn. 13 lipca 1920 r. mają ci duchowni nauczyciele religii katolickiej, którzy posiadają:

- 1) stopień naukowy uniwersytecki doktora, magistra lub kandydata;
- 2) dyplom ukończenia studjów uniwersyteckich na fakultetach teologicznych;
 - a) byłej Akademji Duchownej w Petersburgu,

*) Z uwzględnieniem późniejszych zmian.

- b) w Warszawie, Lwowie (kapłani obrządku rzymsko-katolickiego, ormiańskiego, i grecko-katolickiego), w Poznaniu, Krakowie, Wilnie i Lublinie,
 - c) w Rzymie Universitas Gregoriana i Pontificium Institutum Biblicum, w Paryżu Institut Catholique, w Lowanjum (Louvain) Insbrucku, Fryburgu (Szwajcaria), Wiedniu, Monachjum Wrocławiu lub Strasburgu;
- 3) dyplom ukończenia studiów teologicznych w diecezjalnych seminarjach duchownych:
- a) w Tarnowie,
 - b) w Przemyślu (obrzędki rzymsko i grecko-katolickiego).
 - c) w Poznaniu lub
 - d) w Stanisławowie (obrzędki grecko-katolickiego).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w poszczególnych przypadkach uznać także dyplomy ukończenia innych zagranicznych fakultetów teologicznych lub innych duchownych seminarjów, znajdujących się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, za równorzędne z powyższymi dyplomami.

Art. 3. Dla świeckich nauczycieli religii rzymsko-katolickiej stanowi prawem przepisana kwalifikację naukową:

- a) świadectwo ukończenia średniej szkoły (gimnazjum lub seminarjum nauczycielskiego),
- b) świadectwo ukończenia prowadzonych przez władze duchowne kursów katechetycznych i złożenia z pomyślnym wynikiem egzaminu przed jedną z Kurji biskupich oraz,
- c) dowód uzyskania od właściwego Ordynarjatu biskupiego misji kanonicznej do udzielania nauki religii rzymsko-katolickiej w szkołach powszechnych.

Art. 4. Świeckim nauczycielom religii, którzy nie ukończyli szkoły średniej, lecz posiadają warunki wymienione w art. 3 pod b) i c), przyznana będzie na razie przez analogję do art. 22 § 3 przytoczonej ustawy płaca określona w art. 6 ustawy z dnia 27 maja 1919 roku Dz. P. P. P. Nr. 44 poz. 311 w brzmieniu ustawy z 18 grudnia 1919 r. Nr. 2, poz. 6 Dz. Ust. Rzp. Polsk. z r. 1920 z tem zastrzeżeniem, że przed dniem 31 stycznia 1925 r. złożą przed jedną z komisij egzaminacyjnych w tym celu wyznaczonych egzamin przedmiotów ogólnie kształcących. Warunki tego egzaminu będą osobno określone.

Nauczyciele ci, do czasu złożenia egzaminu uzupełniającego, są nauczycielami tymczasowymi, lecz w zakresie przewidzianym w us-

tawie o urzędach dyscyplinarnych, w zakresie praw emerytalnych i zwalnianie dzieci od opłaty za naukę w szkołach państwowych traktowani będą jako stali.

Art. 5. Jeżeli w publicznej szkole powszechnej lub znajdujących się w tej samej miejscowości publicznych szkołach powszechnych liczba godzin nauki religii katolickiej nie dosięga przepisanych w art. 13 ustawy o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych 30 godzin, w takim razie powierza się ją nieetatowemu nauczycielowi religii, który pobiera za swą pracę wynagrodzenie w wysokości zależnej od liczby udzielanych godzin nauki, licząc po 500 mk. — (Ustawa z dnia 13 lipca 1920 r. art. 15) za godzinę w stosunku rocznym, bez jakichkolwiek dodatkowych uposażeń i równoważników pieniężnych.

Za nieetatowych nauczycieli religii należy uważać również ks. proboszczów i wikariuszów, którzy udzielają nauki religii w szkołach powszechnych obok swych obowiązków duszpasterskich w parafji.

Proboszczowie i wikariusze nie otrzymują osobnej nominacji Ministerstwa na nieetatowych nauczycieli religii ani specjalnego zezwolenia przełożonych władz duchownych.

Warszawa, dnia 15 marca 1920 r. Nr. 2326/S. I.

(Dziennik Urzędowy Nr. 5 poz. 38 ex 1920).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia publicznego
(—) T. Łopuszański

74.

WYCIĄG Z OKÓLNIKA NR. 2326/I.

Do inspektorów Szkolnych Okręgowych w sprawie określenia kwalifikacyj nauczycieli religii katolickiej w szkołach powszechnych.

Przesyłając w załączeniu rozporządzenie z dnia 15 marca 1920 roku Nr. 2326/1 w przedmiocie kwalifikacyj nauczycieli religii katolickiej w publicznych szkołach powszechnych, Ministerstwo oznajmia, iż nauczycielom religii tak duchowym jak i świeckim, posiadającym kwalifikacje, podane w tem rozporządzeniu, przysługują pobory nauczycieli wykwalifikowanych od dnia 1 lipca 1919 roku o ile w tym czasie zaj-

mowali już stanowiska etatowych nauczycieli religii w publicznych szkołach powszechnych. Nauczyciele ci mają również prawo do wszelkich świadczeń w naturze, wymienionych w art. 8 i 9 ustawy z dnia 27 maja 1919 roku (Dziennik P. P. P. Nr. 44 poz. 311) i do nadzwyczajnego dodatku drożyznianego na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 1919 roku (Dziennik P. P. P. Nr. 63, poz. 377).

Za etatowych prefektów i katechetów, względnie katechetki, należy uważać tych nauczycieli, którzy udzielają nauki religii w publicznych szkołach powszechnych w przepisanej liczbie godzin tygodniowo i posiadają nominację Ministerstwa na podstawie art. 26 „Przepisów Tymczasowych o szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem“, względnie, którzy, ucząc w przepisanej liczbie godzin bez przerwy od chwili przyjęcia szkolnictwa przez Władze Polskie, nie byli obowiązani w myśl rozporządzenia z dnia 19 grudnia 1919 roku Nr. 15202 p. II starać się o uzyskanie formalnej nominacji Ministerstwa.

W myśl artykułu I lit. e) ustawy z dnia 18 grudnia 1919 roku (Dz. Rz. P. Nr. 2 roku 1920, poz. 6) etatowy nauczyciel religii, duchowny, jest obowiązany do 30 godzin pracy, z których 6 (sześć) odlicza się na zajęcia duszpasterskie. Wobec tego etatowy nauczyciel religii, duchowny, którego liczba godzin nauki tygodniowo wynosi (poza zajęciami duszpasterskimi) 25, 26 lub więcej, otrzymuje wynagrodzenie dodatkowe za jedną, dwie względnie więcej godzin nadliczbowych.

Świecki, etatowy nauczyciel religii, ponieważ nie spełnia żadnych zajęć duszpasterskich, jest obowiązany na równi z innymi nauczycielami do 30 godzin lekcji w tygodniu. W wyjątkowych i na uwzględnienie zasługujących wypadkach Ministerstwo może na wniosek właściwego Inspektora Szkolnego udzielać etatowym nauczycielom religii zniżki obowiązkowych godzin nauki.

W razie odwołania wymienionej w art. 3 lit. e załączonego rozporządzenia misji przez władzę duchowną katecheta, względnie katechetka, traci prawo do udzielenia nauki religii w szkole.

Do lat służby nauczycieli religii, duchownych, winny być zaliczone lata pracy zarówno w szkołach publicznych jak i prywatnych, powszechnych i średnich. Liczba lekcji, udzielonych tygodniowo w szkołach publicznych i prywatnych, upoważniająca do zaliczenia dotychczasowej pracy w szkołach do lat pracy w szkolnictwie, nie może być mniejsza od dwunastu.

Nieetatowi nauczyciele religii otrzymują wynagrodzenie, podane w artykule 5 załączonego rozporządzenia.

Księża proboszczowie i wikariusze, którzy udzielają nauki religii w szkołach powszechnych obok swych obowiązków duszpasterskich, winni być uważani za nieetatowych nauczycieli religii nawet w tych

wypadkach, gdyby udzielali nauki religii w publicznych szkołach powszechnych w 30 godzinach tygodniowo łącznie z pracą duszpasterską nad młodzieżą.

Nauczyciele świeckich przedmiotów szkolnych, udzielający z braku księży także nauki religii, otrzymują osobne wynagrodzenie tylko wówczas, gdy ogólna liczba udzielanych przez nich godzin nauki tak przedmiotów świeckich jak i religii przekracza 30.

Etatowych nauczycieli religii tak duchownych jak i świeckich oraz świeckich nieetatowych nauczycieli religii mianuje w myśl art. 26 „Przepisów Tymczasowych o szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem,” Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za zgodą władzy duchownej z pośród osób, posiadających misję kanoniczną. Nauczyciele świeckich przedmiotów szkolnych, udzielający z braku księży także nauki religii, nie potrzebują żadnej dodatkowej admnacji.

Jeżeli w publicznej szkole powszechnej lub kilku znajdujących się w tej samej miejscowości szkołach liczba godzin nauki religii katolickiej, dla której nie zabezpieczono jeszcze nauczyciela, wynosi, nie licząc pracy duszpasterskiej w szkole, 24 godzin winien Inspektor Szkolny Okręgowy zwrócić się bezpośrednio do właściwego Konsystorza Biskupiego o wyznaczenie prefekta do szkół powszechnych.

To samo dotyczy przypadków, w których opróżni się istniejące już stanowisko prefekta. Gdzie stosunki tego wymagają, może Ministerstwo ustanowić etatowego nauczyciela religii przy szkole więcej klasowych, nakładając na niego obowiązek udzielenia nauki religii aż do oznaczonej ustawą liczby godzin także w szkołach sąsiedniej miejscowości.

Odpis pisma, wystosowanego do Konsystorza, winien Inspektor przedłożyć Ministerstwu, podając jednocześnie, w których szkołach i w ilu godzinach tygodniowo będzie prefekt udzielał nauki religii i wyjaśniając powód opróżnienia stanowiska prefekta.

W razie, gdy Konsystorz Biskupi udzieli Inspektorowi bezpośredniej odpowiedzi na jego pismo lub odwoła prefekta ze stanowiska, winien Inspektor przedłożyć odpis odnośnego pisma Konsystorza Ministerstwu, donosząc jednocześnie, czy, względnie kiedy, wyznaczony przez Konsystorz prefekt objął obowiązki oraz w ilu godzinach tygodniowo będzie udzielał nauki religii w publicznych szkołach powszechnych.

Jeżeli w publicznej szkole powszechnej lub w kilku znajdujących się w tej samaj miejscowości publicznych szkołach powszechnych zgodnie z programem szkolnym liczba godzin nauki religii katolickiej zmniejszy się, nie licząc godzin pracy duszpasterskiej w szkole, poniżej 24, winien Inspektor Szkolny donieść o tem Ministertwu, wyjaśniając powody tego i przedstawić wniosek o zarządzenie, aby etato-

wego nauczyciela religii zatrudnić w innej szkole, w tamtej zaś szkole lub w tamtych szkołach poruczyć naukę religii nauczycielowi nieetatowemu.

Jeżeli etatowy duchowny nauczyciel religii uzyska inną posadę w szkolnictwie, lub przez przełożoną władzę duchowną będzie przeznaczony na inne stanowisko, Inspektor Szkolny wstrzyma mu pobory i, o ile chodzi o zarządzenie wydane przez władzę kościelną, doniesia o tem Ministerstwu.

Określenie kwalifikacyj nauczycieli religii innych wyznań nastąpi w czasie późniejszym.

Dotychczasowe rozporządzenia, dotyczące się nauczycieli religii katolickiej w szkołach powszechnych, tracą niniejszem moc obowiązującą.

Warszawa, dnia 15 marca 1920 roku.

(Dziennik Urzędowy Nr. 5. poz. 39 ex 1920).

Za Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) Z. Gąsiorowski.

75. *)

MINISTERSTWO
Wyznań Relig. i Oświec.
Publicznego.

Dn. 5 listopada 1919 r.

Sekcja Szkol. Powszechn.
Nr. 21624/19. S. 1.

Określanie kwalifik. nau-
czycieli-specjalistów.

Do

Inspektorów Szkolnych Okręgowych.

Nawiązując do punktu I okólnika z dn. 6 lipca 1919 r. Nr. 13592, określłam na mocy artykułu 2 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 44 poz. 311,) kwalifikacje t. zw. nauczycieli-specjalistów, t. zn. nauczycieli nie prowadzących klasy, lecz uczących wyłącznie pewnych określonych przedmiotów w publicznych szkołach powszechnych jak następuje:

Nauczyciele-specjaliści rysunków, śpiewu, robót ręcznych i gimnastyki muszą wykazać się dla uzyskania praw nauczycieli wykwalifikowanych jedną z podanych poniżej kwalifikacji fachowych, a nadto wykształceniem ogólnem w zakresie ukończonych z pomyślnym wynikiem *co najmniej czterech klas polskiej szkoły średniej ogólnokształcącej lub t. zw. świadectwo nauczyciela domowego z języka*

*) Z uwzględnieniem późniejszych zmian,

polskiego. Posiadający jedną z poniżej podanych kwalifikacji fachowych, a nadto świadectwo ukończenia co najmniej czterech klas szkoły średniej z językiem wykładowym niepolskim lub świadectwo t. zw. nauczyciela początkowego względnie domowego, ale nie z języka polskiego, korzystają na razie z praw nauczycieli wykwalifikowanych, lecz muszą w terminie do 31-go stycznia 1925 r. złożyć przed jedną z komisji dla nauczycieli czynnych, a niewykwalifikowanych egzamin z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski.

Nauczyciele-specjaliści, posiadający jedną z określonych niżej kwalifikacji fachowych, lecz nie mogący się wykazać podanem powyżej wykształceniem ogólnem, pobierają na razie płacę według art. 6 ustawy z dnia 27 go maja 1919 r., lecz są obowiązani przed dniem 31 stycznia 1925 r. złożyć przed jedną z komisji egzaminacyjnych dla nauczycieli czynnych a niewykwalifikowanych osobny, dla nich przepisany egzamin z przedmiotów ogólno-kształcących. Warunki tego uzupełniającego egzaminu zostaną określone osobnem zarządzeniem. Nauczyciele, o których mowa, są do czasu złożenia egzaminu uzupełniającego nauczycielami tymczasowemi, jednak w zakresie przewidzianym ustawą o urzędach dyscyplinarnych, jak również w zakresie praw emerytalnych i zwalniania dzieci za naukę w szkołach państwowych traktowani będą jako stali.

Wystarczające dla nauczycieli-specjalistów, obecnie czynnych, kwalifikacje fachowe są następujące;

I. Kwalifikacje fachowe nauczycieli rysunków.

Za kwalifikację fachową nauczyciela rysunków należy uważać jedną z następujących:

- a) Ukończenie Państwowych Kursów Pedagogicznych dla nauczycieli rysunku w Warszawie.
- b) Praca na kursach rysunkowych i malarskich przynajmniej przez cztery semestry (dwa lata) w Warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych.
- c) Praca na kursach rysunkowych i malarskich przynajmniej przez dwa semestry (1 rok) w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.
- d) Ukończenie pełnego kursu Oddziałów przemysłu artystycznego w Państwowych Szkołach Przemysłowych w Krakowie i Lwowie.
- e) Praca przynajmniej przez jeden rok na kursie ostatnim (t. j. na kursie rysunku i malowania z natury) w Warszawskiej Szkole Rysunkowej (Pl. Teatralny 11) z postępowaniem celującym.
- f) Co najmniej roczne studja w którejkolwiek z Państwowych

Akademii Sztuk Pięknych zagranicą np. Petersburskiej, Monachijskiej, Paryskiej, Ecole des Beaux Arts i t. d.

Uwaga: Praca u poszczególnych profesorów Akademii w ich prywatnych pracowniach kwalifikacji nie stanowi.

- g) Ukończenie szkoły Stiglitza w Petersburgu, szkoły Strogonowa w Moskwie, szkoły malarstwa, rzeźby i architektury w Moskwie, szkoły sztuk pięknych w Odesie (pod kierownictwem Kostandii), wreszcie ukończenie którejkolwiek ze szkół państwowych niemieckich lub austriackich przemysłu artystycznego (Kunstgewerbe-schule) o typie średnim.

Kwalifikacje wymienione w g), winny być stwierdzone świadectwami, że kandydat w ciągu danego czasu istotnie uczęszczał na kursy i wykazał postępy conajmniej dobre w zakresie rysunku i malarstwa.

- h) Egzamin kwalifikacyjny do nauczania rysunków w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich, złożony przed Państwową Komisją egzaminacyjną we Lwowie lub Krakowie.

II. Kwalifikacje fachowe nauczycieli śpiewu.

1) świadectwo ukończenia *średniego* kursu, z postępowaniem conajmniej dobrym:

- a) w Konserwatorjum Muzycznym w Warszawie, ul. Okólnik Nr. 1.
b) w Wyższej Szkole Muzycznej im. Fr. Chopina Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego w Warszawie, ul. Sienkiewicza Nr. 2.

2) świadectwo Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli muzyki w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich we Lwowie i Krakowie.

3) świadectwo ukończenia całkowitego kursu z postępowaniem conajmniej dobrym:

- a) w Konserwatorjum Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie, ul. Chorążczyzny Nr. 7.
b) w Konserwatorjum Krakowskiego Towarzystwa Muzycznego w Krakowie ul. Krasieńskiego Nr. 14.
c) w Szkole Muzycznej M. J. Piotrowskiego w Warszawie Al. Jerozolimskie Nr. 21.
d) w Szkole Muzycznej im. Stanisława Moniuszki Towarzystwa Muzycznego w Lublinie, ul. Kapucyńska Nr. 7.
e) w Liceum Muzycznym Heleny Kijeńskiej w Łodzi, ul. Krótka Nr. 9.
f) w Instytucie Muzycznym Klary Czep-Umlsufowej w Krakowie, ul. św. Anny Nr. 4.

III. Kwalifikacje fachowe nauczycieli robót ręcznych.

- 1) Świadectwo ukończenia państwowych Kursów Robót Ręcznych dla nauczycieli w Warszawie.
- 2) Świadectwo ukończenia Kursów Robót Ręcznych przy szkole im. Karola Szlenkiera w Warszawie (subwencjonowanych przez Magistrat m. st. Warszawy, a później przez Ministerstwo W. R. i O. P.).

IV. Kwalifikacje fachowe nauczycieli gimnastyki.

- 1) Świadectwo ukończenia rocznego Kursu gimnastyki przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.
- 2) Egzamin kwalifikacyjny do nauczania gimnastyki w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich, złożony przed państwową Komisją egzaminacyjną we Lwowie i Krakowie.
- 3) Ukończenie szkoły gimnastyki Heleny Kuczalskiej w Warszawie. (Kurs dwuletni).

Nauczyciele-specjaliści publicznych szkół powszechnych, posiadający zaimplementowanych wyżej ogólnych i fachowych kwalifikacji inne poważne kwalifikacje, mogą być na podstawie § 11 art. 22 (23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. zaliczeni przez Ministerstwo W. R. i O. P. do nauczycieli wykwalifikowanych bez dodatkowych egzaminów. Prośby tych nauczycieli o zaliczenie ich do kategorii wykwalifikowanych winny być wnoszone do Ministerstwa W. R. i O. P. za pośrednictwem właściwych Inspektorów Szkolnych Okręgowych i Kuratorów. Do prośby należy dołączyć krótki przebieg życia oraz dowody odbytych ogólnych i fachowych studjów. Przedkładając te prośby Ministerstwu, winni Inspektorowie szkolni okręgowi dołączać należyście wypełniony arkusz nauczycielski oraz podawać wyniki pracy danego nauczyciela w szkole wraz z konkretnym wnioskiem co do meritum prośby.

Nauczyciele-specjaliści niewykwalifikowani, uczący w publicznych szkołach powszechnych w przepisanej liczbie godzin, otrzymują wynagrodzenie określone w § 9 art. 23 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. oraz mają prawo do świadczeń w naturze, wymienionych w art. 8 i 9 tejże ustawy. Nauczyciele ci nie mogą zajmować stanowisk nauczycielskich dłużej, niż do dn. 31 stycznia 1925 r., o ile nie uzyskają przedtem wymienionych wyżej kwalifikacji ogólnych i fachowych.

Nauczyciele specjaliści, zarówno wykwalifikowani jak niewykwalifikowani, udzielający nauki w publicznych szkołach powszechnych tylko w niewielkiej liczbie godzin tygodniowo, otrzymują za swą pracę wynagrodzenie w miesięcznych ratach z góry zależne od liczby udzielanych godzin, licząc po 500 marek za godzinę w stosunku rocznym bez jakichkolwiek dodatków i równoważników pieniężnych.

Wreszcie zaznaczam, że rozporządzenie niniejsze jest tymczasowe i nie przesądza w niczem kwalifikacji ogólnych i fachowych, jakie będą obowiązywać tych nauczycieli-specjalistów, którzy w przyszłości wstąpią do zawodu nauczycielskiego.

Minister

(—) Jan Łukasiewicz.

76.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie kwalifikacji zdrowotnych, wymaganych od nauczycieli publicznych szkół powszechnych przy ich ustalaniu.

Na mocy art. 2 ustawy z dnia 27 maja 1919 roku (Dz. Pr. Rzp. P. Nr. 44, poz 311) „O ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół państwowych“, zarządzam, co następuje:

§ 1. Nie może być ustalony na służbie państwowej nauczyciel publicznych szkół powszechnych, u którego zostały stwierdzone następujące braki:

- a) gruźlica zewnętrzna i wewnętrzna w stanie czynnym, potwierdzona w razach wątpliwych badaniem drobnowidzowem;
- b) ciężkie zaburzenia w układach nerwowych, np. napady drgawek padaczkowych, nieuleczalna choroba umysłowa, rozwijająca się poważna choroba w rodzaju paraliżu postępującego, objawy alkoholizmu;
- c) wybitne zaburzenia mowy, znaczna trudność w pisaniu;
- d) wybitne, niedające się naprawić za pomocą szkieł, upośledzenie wzroku i wybitne upośledzenie słuchu;
- e) ciężka nieuleczalna choroba skórna niezasłoniętych części ciała, przykra woń z ust (foetor ex ore) i z nosa (ozaena).

§ 2. Kwalifikacje zdrowotne określa lekarz powiatowy.

W razach wątpliwych lub na żądanie nauczyciela dyskwalifikowanego kwalifikacje te określa komisja, złożona z dwóch lekarzy, de-

legowanych przez dyrektora okręgowego, względnie wojewódzkiego urzędu zdrowia i delegata Kuratora Okręgu Szkolnego. Orzeczenia tej Komisji są ostateczne.

§ 3. W razach wyjątkowych komisja kwalifikacyjna może przesunąć termin ostateczny określenia kwalifikacyjnej zdrowotnych nauczyciela, podlegającego ustaleniu na rok.

Warszawa, dnia 18 kwietnia 1921 roku (L. 391/H).

(Dziennik Urzędowy Nr. 8 poz. 71 ex 1922).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) M. Rataj.

77.

Odpis z odpisu.

MINISTERSTWO

Wyznań Rel. i Ośw. Publ.

Dep. Szkoln. Powszechn.
Nr. 5584/I.

W sprawie mianowania
nauczycieli szkół pow-
szechnych.

Dnia 15 marca 1922 r.

Do

Inspektorów Szkolnych na
terenie Województw:
białostockiego, kieleckiego,
lubelskiego, warszaw-
skiego i m. st. Warszawy.

Przy rozpatrywaniu podań inspektorów szkolnych o zezwolenie na mianowanie niekwalifikowanych sił nauczycielskich, nie odpowiadających warunkom, zawartym w okólniku z dnia 13 kwietnia 1921 r. Nr. 9899/I Ministerstwo stwierdziło niejednokrotnie pomijanie, względnie niedoceniające znaczenia ustaw i przepisów obowiązujących. Z tego względu wydaje się poniższe zarządzenie celem ścisłego przestrzegania przy nominacjach.

I. Mianowanie repatriantów.

Przy mianowaniu repatriantów z Rosji niezbędne jest przestrzeganie postanowienia art. 4 Tymczasowych przepisów służbowych dla urzędników państwowych z dnia 11 czerwca 1918 roku, zgodnie z którym urzędnikiem państwowym może być wyłącznie obywatel Państwa

Polskiego, władający językiem polskim w słowie i piśmie. Należy więc w każdym przypadku żądać od kandydatów na nauczycieli przedstawienia dowodów obywatelstwa polskiego, zgodnie z Ustawą z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Pzlskiego (Dz. Ustaw Rz. P. z dnia 31 stycznia 1920 r. Nr. 7 poz. 44). Zwraca się jednak uwagę, że zgodnie z art. 7 rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 1920 roku w przedmiocie wykonania powyższej ustawy (Dz. Ustaw Rz. P. z dnia 1 lipca 1920 r. Nr. 52 poz. 320) władzami, powołanemi do decyzji w sprawach obywatelstwa są jedynie Starostwa względnie Komisarjaty Rządu w Warszawie, w Łodzi i w Lublinie, tudzież magistraty miast Lwowa i Krakowa oraz urzędy wyższych instancyj. Zaświadczenia obywatelstwa, wydane przez urzędy gminne nie mogą być uznane za wystarczające.

Ostrożność w mianowaniu bez formalnych dowodów obywatelstwa jest tem bardziej wskazane, że zgodnie z punktem 5 urt. 4 wyżej wspomnianej Ustawy obywatelstwo polskie *nabywa się przez przyjęcie stałego urzędu publicznego*, o ile nie uczyniono przeciwnego zastrzeżenia.

Należy więc w wypadkach wątpliwych zbadać także, czy osoby już mianowane mają formalne dowody obywatelstwa i zwolnić te osoby, które zostały mianowane wbrew postanowieniom art. 24 Przepisów Tymczasowych o szkołach elementarnych (Dz. Urz. Nr. 1 z r. 1917 Dział I. poz. 1.

Przed mianowaniem repatriantów (ek) należy w każdym wypadku zwracać się pisemnie o informacje do Starostwa w miejscu pobytu petenta oraz do Komendy Głównej Policji Państwowej w Warszawie (Wydział IV) z powołaniem się na rozporządzenie Prezydium Rady Ministrów z dn. 2 listopada 1921 roku Nr. 11521.

Byli nauczyciele narodowości rosyjskiej, będący obywatelami Państwa Polskiego, mogą być mianowani na przyszłość na stanowiska nauczycielskie tylko wyjątkowo po stwierdzeniu, że nie uprawiali polityki antypolskiej podczas służby za b. rządów rosyjskich. Nauczyciele tacy winni być w każdym wypadku mianowani nie w tym powiecie, w którym pracowali uprzednio.

Świadectwa szkolne, wystawiane przez władze szkolne bolszewickie, nie mogą być przyjmowane jako podstawa do określania kwalifikacji nauczycielskich.

II. Mianowanie warunkowe.

Załatwiając sprawy mianowania niekwalifikowanych sił nauczycielskich, Ministerstwo udziela niejednokrotnie zezwoleń warunkowych, zastrzegając np., że kandydat winien najdalej do dnia 31 sierpnia 1923 r. złożyć egzamin nauczycielski przynajmniej z jednej grupy przedmiotów.

Ministerstwo prowadzi ewidencję powyższych zastrzeżeń i poleca inspektorom szkolnym zaznaczenie ich odrazu zarówno w arkuszu służbowym nauczyciela, jak i w wydanych nominacjach wraz z wyjaśnieniem dodatkowem, że resztę egzaminów obowiązujących w myśl odpowiedniego paragrafu art. 22 (23) Ustawy z dnia 27 maja 1919 r. (Nr 44 Dz. Pr. P. P. z dn. 6. VI. 1919 r. poz. 311), winien dany nauczyciel złożyć najdalej do dnia 31 stycznia 1925 r. Niezastosowanie się w odpowiednim terminie do zastrzeżenia Ministerstwa pociąga za sobą niezwłocznie po upływie terminu (np. od 31 sierpnia 1923 r.) zwolnienie nauczyciela z zajmowanego stanowiska. W wyjątkowych wypadkach może Inspektor Szkolny wystąpić z wnioskiem o przedłużenie określonego terminu; wniosek ten należy jednak przedłożyć najmniej na 2 miesiące przed wspomnianym terminem.

III Mianowanie uczniów seminarjów

Ministerstwo jeszcze raz podkreśla z całym naciskiem, że nie należy zwracać się o zezwolenie na mianowanie uczniów, którzy przedwcześnie opuścili seminarja, o ile dłuższy okres czasu (co najmniej dwuletni) nie przedziela chwili wystąpienia z seminarjum od daty wniesienia podania o posadę nauczycielską. *Ministerstwo w żadnym razie zezwoleń takich nie udziela i zreguły poleca zwolnienie b. uczniów seminarjów, zaangażowanych tymczasowo w wyjątkowych wypadkach do czasu otrzymania odpowiedzi od Ministerstwa.*

IV. Zastrzeżenia wyjątkowe.

Okólnik niniejszy nie uchyla zarządzeń, wydanych ewentualnie dla poszczególnych powiatów na podstawie wizytacji, odbytej przez Wizytatorów Szkolnictwa Powszechnego.

Za Ministra

(—) Łopuszański

Podsekretarz Stanu.

78.

OKÓLNİK Nr. 24875/I.

Do Inspektorów Szkolnych.

W sprawie kwalifikacji nauczycieli.

Na zapytanie w pewnym konkretnym wypadku Ministerstwo oznajmia, iż nauczyciele publicznych szkół powszechnych, posiadający świadectwo z ukończenia prywatnych szkół średnich dyskwalifikowanych w okólnikach Ministerstwa z dnia 22 kwietnia 1920 roku 6978/II

i 11 maja 1920 r. Nr. 7205/II (Dziennik Urzędowy Nr. 8 i 10 z r. 1920), winni być zaliczeni do nauczycieli niewykwalifikowanych. Nauczyciele ci mogą uzyskać kwalifikacje przez złożenie pełnego egzaminu nauczycielskiego w myśl art. 3 „Regulaminu egzaminów dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych” z dn. 14 czerwca 1920 roku Nr. 14028/I (Dz. Urz. Nr. 16 (36) z 1920 r., poz. 106).

Za zdyskwalifikowane należy uważać wszystkie te prywatne szkoły średnie, które zostały pominięte w wykazach umieszczonych i przytoczonych wyżej rozporządzeniach.

Nauczyciele, posiadający świadectwo z ukończenia 6 klas szkoły zdyskwalifikowanej, winni być oczywiście traktowani jako niewykwalifikowani. W ogólności wychowawców tych szkół pod względem praw należy traktować tak, jak gdyby nie posiadali żadnych świadectw szkolnych.

Wychowawcy szkół zdyskwalifikowanych, pełniący obecnie obowiązki nauczycieli w publicznych szkołach powszechnych, którzy ukończyli szkoły te w latach, poprzedzających rok szkolny 1919/20, t. j. gdy nie było jeszcze mowy o nadaniu szkołom prywatnym praw gimnazjów państwowych, winni być uważani za nauczycieli czasowo wykwalifikowanych, o ile przedstawiają świadectwo z ukończenia co najmniej 6-ciu klas. Przedłożone przez wychowawców tych szkół świadectwa winny być dokładnie badane i w razie zauważonych wątpliwości co do formy lub treści należy przedkładać je do oceny Ministerstwa.

Bezwzględnie winny być odrzucane świadectwa, wydane wbrew punktowi 9 okólnika z grudnia 1917 r. (Dziennik Urzędowy Nr. 3 z dnia 15 marca 1918 roku). Wypadki wydawania świadectw na podstawie egzaminu wstępnego lub też egzaminu z „kursu klas” (ekster-nom) zdarzały się dość często przed 1917/18 rokiem szkolnym, rzadziej w latach następnych. Nadmienić należy, że zwyczaj ten był praktykowany przez różne prywatne szkoły średnie, zarówno zdyskwalifikowane w roku szkolnym 1919/20, jak i te, które uzyskały prawa gimnazjów prywatnych.

Warszawa, dnia 16 grudnia 1920 r.

(Dziennik Urzędowy Nr. 3 poz. 29 ex 1921)

Za Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Szef Sekcji Szkolnictwa Powszechnego

(—) Z. Gąsiorowski.

79.

W Y C I A Ğ z O K Ó L N I K A

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych: Poleskiego, Nowogródzkiego i Wołyńskiego, oraz Inspektorów Szkolnych na terenie b. Kongresówki i Obwodu Białostockiego w sprawie egzaminów nauczycielskich.

Badając załączone do podań kandydatów świadectwa szkolne, winna Komisja Egzaminacyjna zwrócić baczną uwagę, czy odnośne świadectwo nie zostało wydane przez zdyskwalifikowany zakład naukowy, celem ustalenia kwalifikacji kandydata w myśl rozporządzenia z dnia 16 grudnia 1920 r. L. 24875/I, oraz celem oznaczenia paragrafu Regulaminu, który należy zastosować. W tym celu należy przejrzeć Dzienniki Urzędowe Min. W. R. i O. P.: Nr. 8 (28) z dnia 28 kwietnia 1920 r., poz. 60, Nr. 10 (30) z dnia 11 maja 1920 r., poz. 71 i Nr. 6 (49) z dnia 10 czerwca 1921 r., poz. 71. Kandydat, posiadający świadectwo zdyskwalifikowanego średniego zakładu naukowego, podlega zawsze egzaminowi pełnemu, przewidzianemu w § 3 Regulaminu z uwzględnieniem podziału na grupy przedmiotów według § 20 Regulaminu. W związku z powyższem w odpowiedniej rubryce na str. 1 „arkusza egzaminacyjnego“ należy zaznaczyć nie tylko liczbę klas ukończonych oraz nazwę szkoły średniej prywatnej ale także konieczną datę ukończenia studjów, względnie również numer i datę rozporządzenia Ministerstwa, przyznającego wymienionej szkole prawo publiczności.

Warszawa, dnia 15 listopada 1921 r. (L. 33844/I).

(Dziennik Urzędowy Nr. 11, poz. 96 ex 1922 r.)

Za Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) *W. Żłobicki.*

80.

R E G U L A M I N

egzaminów dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych.

§ 1. W myśl Ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (zmienionej Ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r.) nauczyciele czynni a niewykwali-

fikowani są obowiązani do składania egzaminu nauczycielskiego, a inni nauczyciele, uważani czasowo za wykwalifikowanych — do zdawania egzaminów uzupełniających.

§ 2. A. Uzupełniający egzamin z języka polskiego, z literatury, historii Polski i geografii Polski składają nauczyciele posiadający:

- 1) świadectwo ukończenia co najmniej 6 klas szkoły średniej z językiem wykładowym niepolskim;
- 2) świadectwo ukończenia seminarjum nauczycielskiego z językiem wykładowym niepolskim;
- 3) świadectwo t. zw. nauczyciela domowego lub świadectwo nauczyciela początkowego. Wyjątek stanowią posiadający świadectwo nauczyciela domowego z języka polskiego.

B. Uzupełniający egzamin z pedagogiki z psychologią, dydaktyki z metodyką i dziejów szkolnictwa polskiego, składają nauczyciele, posiadający:

- 1) świadectwo ukończenia co najmniej 6 klas szkoły średniej;
- 2) świadectwo t. zw. nauczyciela domowego, lub świadectwo nauczyciela początkowego.

Od przepisanych w punktach A i B egzaminów uzupełniających będą zwolnieni ci nauczyciele, którzy przedstawią poświadczenie skutecznego przerobienia programu kursów, organizowanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (art. 22, dawny 23. § 2 wymienionej ustawy).

§ 3. Pełny egzamin nauczycielski składają nauczyciele, nie posiadający ani świadectw wymienionych w § 2 A i B, ani świadectwa ukończenia seminarjum nauczycielskiego z językiem wykładowym polskim lub innych, uznanych za równoznaczne przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 4. Egzamin powyższe odbywają się co najmniej dwa razy do roku w terminach jesiennym i wiosennym o znaczonych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Prócz egzaminów w terminach normalnych, Ministerstwo może zarządzić w razie potrzeby egzaminów nadzwyczajne w inny terminie.

§ 5. Podania o dopuszczenie do egzaminów należy wnosić do Inspektora Szkolnego tego okręgu, w którym nauczyciel pracuje najpóźniej do dnia 1-go września w terminie jesiennym i do dnia 1 marca w terminie wiosennym. Do podania należy dołączyć następujące dokumenty:

- a) metrykę urodzenia,
- b) życiorys własnoręcznie napisany,
- c) posiadane świadectwa szkolne i zaświadczenia egzaminacyjne,
- d) świadectwo lekarskie, wystawione przez lekarza powiatowego,
- e) fotografię, opatrzoną własnoręcznym podpisem kandydata.

§ 6. Nauczyciele obowiązani do składania egzaminów, a którzy bądź 1) swoją pracą w szkole wykazali odpowiednie wykształcenie i przygotowanie pedagogiczne, bądź 2) posiadają świadectwo z ukończenia specjalnych studiów pedagogicznych, mogą być w drodze wyjątkowej zwolnieni od wszystkich egzaminów. Decyduje o tem Ministerstwa na wniosek Inspektora Szkolnego tego okręgu, w którym nauczyciel pracuje.

§ 7. Komisję Egzaminacyjną każdorazowo wyznacza Ministerstwo. Komisja składa się z przewodniczącego, odpowiedniej liczby egzaminatorów, oraz Inspektora Szkolnego, w którego okręgu odbywa się egzamin.

Inspektorzy Szkolni innych okręgów mogą być obecni na egzaminie jako goście bez prawa głosu.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może na egzaminy delegować osoby upoważnione do brania udziału czynnego w egzaminie z prawem zgłoszenia weta.

§ 8. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

§ 9. Egzaminy piśmienne odbywają się z pedagogiki, z języka polskiego i z matematyki

§ 10. Tematy do wypracowań piśmiennych proponują egzaminatorzy odnośnych przedmiotów, a mianowicie: po 3 tematy z języka polskiego, pedagogiki, arytmetyki i geometrii. Każdy temat winien być napisany na oddzielnej kartce i wręczony przewodniczącemu Komisji, który składa ją po egzaminie do aktów Komisji.

Przewodniczący zatwierdza po 2 tematy z języka polskiego i pedagogiki i po 1 zadaniu z arytmetyki i geometrii. Otwarcie koperty z tematami przez jednego z członków Komisji odbywa się bezpośrednio przed egzaminem w obecności kandydatów. Z języka polskiego i pedagogiki kandydat obiera jeden z dwu tematów. Nadzór nad wykonaniem prac piśmiennych wykonywują na zmianę członkowie Komisji.

§ 11. Na wypracowanie z języka polskiego i pedagogiki przeznaczona się 5 godzin na zadania matematyczne po 2 i pół godziny. Czas trwania pracy liczy się od chwili ogłoszenia tematu. Pauzy urządzić niewolno.

§ 12. Używanie niedozwolonych środków pomocniczych przez kandydata jest niedopuszczalne. Kandydat, który zawiedzie zaufanie i postąpi nierzetelnie, zostanie oddalony od egzaminów w tym terminie.

§ 13. Jeżeli okaże się potrzeba udzielania zdającym niezbędnych wskazówek, należy je zapisać do protokołu. Do protokołu zapisuje się wszelkie wydarzenia godne zanotowania.

§ 14. Wypracowanie razem z bruljonem oddaje kandydat dozorującemu nauczycielowi, który po podcyfrowaniu i oznaczeniu czasu oddania wręcza je odpowiedniemu egzaminatorowi.

§ 15. Prace piśmienne poprawia specjalista, członek Komisji i opatruje oceną. Ocena winna być wyrażona przez jeden z przyjętych 4 stopni (4 bardzo dobrze, 3 dobrze, 2 dostatecznie, 1 niedostatecznie,) i uzasadniona, o ile jest ujemną.

§ 16. Prace opatrzone oceną winny być przedłożone do oceny przewodniczącemu i są dostępne wszystkim członkom Komisji. W razie różnicy zdań między oceną Przewodniczącego a egzaminatora specjalisty decyduje Komisja.

§ 17. Komisja egzaminacyjna ma prawo w razie potrzeby zarządzić ponowne wykonanie wypracowań przez poszczególnych kandydatów.

§ 18. Komisja Egzaminacyjna na specjalnym posiedzeniu decyduje w sprawie dopuszczenia kandydatów do egzaminu ustnego.

Do egzaminu ustnego nie mogą być dopuszczeni kandydaci, którzy otrzymali oceny niedostateczne z dwu wypracowań piśmiennych, przyczem z obydwu zadań matematycznych wystawia się jedną ocenę.

Przy rozdzielaniu egzaminu na części (§ 20) do egzaminu ustnego mogą nie być dopuszczeni kandydaci, którzy otrzymali ocenę niedostateczną z wypracowania. O tem decyduje w każdym wypadku Komisja Egzaminacyjna.

§ 19. Przedmiotami ustnego egzaminu są: religia, język polski, (z literaturą polską), historia (Polski i historia powszechna), matematyka (arytmetyka z algebrą i geometrią), fizyka, przyrodznawstwo (zoologia, botanika, mineralogia z chemią praktyczną, anatomja i fizjologia z higieną), geografja (geografja Polski i geografja powszechna), pedagogika (z psychologją), dydaktyka (z metodyką), dzieje szkolnictwa polskiego, śpiew, gimnastyka, rysunki, roboty ręczne.

Z każdego z powyższych przedmiotów wystawia się jedną oceną ogólną.

§ 20. Kandydaci mogą składać egzaminy bądź w całości, bądź też częściowo, z przerwami co najmniej rocznymi. Egzamin częściowy obejmuje jedną lub więcej następujących grup przedmiotów:

1) Grupa przedmiotów humanistycznych: religia, język polski z literaturą polską, historia Polski, historia powszechna.

Uwaga: Dla zdających egzamin uzupełniający według § 2 A z grupy tej wyłącza się religię i historję powszechną, natomiast włącza się do niej geografję Polski.

2) Grupa przedmiotów fizyko-matematycznych: fizyka, arytmetyka z algebrą, geometria.

3) Grupa przedmiotów geograficzno-przyrodniczych: geografia Polski, geografia powszechna, mineralogia z chemią praktyczną, botanika i zoologia, anatomja i fizjologia z higieną.

4) Grupa przedmiotów pedagogicznych: pedagogika z psychologią, dydaktyka z metodyką, dzieje szkolnictwa polskiego.

Przedmioty artystyczno-techniczne: gimnastyka, śpiew, rysunki i roboty ręczne nie stanowią osobnej grupy. Egzamin z każdego z tych przedmiotów może być składany oddzielnie lub w połączeniu z egzaminem z którejkolwiek grupy przedmiotów.

§ 21. Przy wyborze grup nie obowiązuje kandydatów kolejność, zastosowana w § 20.

§ 22. Po złożeniu każdej części egzaminu nauczyciel otrzymuje zaświadczenie, zawierające oceny egzaminacyjne, podpisane przez przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej oraz przez Inspektora Szkolnego Okręgowego, zasiadającego w Komisji Egzaminacyjnej. Zaświadczenie to kandydat załącza do podania o dopuszczenie go do egzaminu z następującej grupy przedmiotów.

§ 23. Egzamin ustny kandydata powinien się skończyć w ciągu jednego dnia. Egzamin ustny odbywa się w obecności całej Komisji. W razie dzielenia egzaminu na części, komplet Komisji stanowi nie mniej niż 3 osoby, wśród których znajduje się zawsze przewodniczący i Inspektor Szkolny, zasiadający w Komisji. Egzamin z przedmiotów każdej grupy trwa dla każdego kandydata nie dłużej, niż 40 minut.

§ 24. Podczas egzaminu ustnego Komisja powinna przede wszystkim zwrócić uwagę na poziom ogólnego wykształcenia kandydata i jego wyrobienie umysłowe, oraz zbadać, czy kandydat posiada dobre zrozumienie rzeczy istotnych.

§ 25 Przewodniczący wyznacza kolejność przedmiotów egzaminacyjnych, czas trwania egzaminu z każdego przedmiotu i zarządza przerwę w celu dania możliwości wypoczynku.

§ 26. Z każdego przedmiotu egzaminuje członek Komisji specjalista, w razie potrzeby przewodniczący wyznacza jego zastępcę. Przewodniczący może zadawać egzaminowanym pytania z każdego przedmiotu.

§ 27. Po ukończeniu każdego egzaminu Komisja na wniosek egzaminatora ustala oceny z poszczególnych przedmiotów na podstawie ocen wypracowań egzaminacyjnych oraz wyników egzaminu ustnego.

§ 28. Nauczyciel, który uczynił zadość wymaganiom § 1 niniejszego Regulaminu, otrzymuje świadectwo nauczycielskie według wzoru, ustalonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Nauczyciele, którzy zostali zwolnieni od egzaminu w części lub w całości, mają to naznaczone w świadectwie.

Świadectwo podpisują: przewodniczący i Inspektor Szkolny Okręgowy., zasiadający w Komisji.

§ 29. Niedostateczna ocena z jednego lub większej liczby przedmiotów pociąga za sobą powtórzenie całego egzaminu z danej grupy. Egzamin powtarzać można tylko raz jeden.

Wyjątkowo Ministerstwo może pozwolić nauczycielowi po raz trzeci.

§ 30. Odstąpienie od egzaminu lub nie stawienie się nań jest równoznaczne z niezdaniem, o ile nie jest należycie usprawiedliwione.

O słuszności motywów decyduje Komisja Egzaminacyjna. Od uchwały Komisji przysługuje kandydатовi rekurs do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w ciągu miesiąca od daty uchwały.

§ 31. Uchwały Komisji zapadają zwyczajną większością głosów członków. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Przewodniczącemu przysługuje prawo zgłoszenia weta w sprawach uchwał Komisji. Wtedy sprawa wraz z odpowiednim protokołem musi być przedstawiona Ministerstwu do rozstrzygnięcia. To samo dzieje się, gdy zażądata tego trzej członkowie Komisji.

§ 32. Członków Komisji obowiązuje tajemnica co do obrad.

Sprawozdanie z przebiegu prac Komisji i egzaminów przesyła się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 33. Kandydaci nie składają za egzamin żadnych opłat.

§ 34. Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie ze Skarbu Państwa.

§ 35. Z chwilą ogłoszenia niniejszego Regulaminu traci moc obowiązującą Regulamin poprzedni, wydany jako Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 stycznia 1919 roku Nr. 1347.

Warszawa, dnia 14 czerwca 1920 roku Nr. 14028/I.

(Dziennik Urzędowy Min. W. R. i O. P. Nr. 16/36 poz. 106 ex 1920).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) T. Łopuszański.

Szef Sekcji I. Szkolnictwa Elementarnego

(—) Z. Gąsiorowski.

MINISTERSTWO
Wyznań Relig. i Oświec.
Publicznego.

81.

Dnia 17 listopada 1920 r.

Sekcja Szkoln. Powszechn.
№ 27971/I.

Wyjaśnienia do Regulaminu
egzaminów z dnia 14
czerwca 1920 r. № 14028/I.

Do
Inspektorów Szkolnych.

W związku z Regulaminem egzaminów z dnia 14 czerwca 1920 r. Nr. 14028/I. Ministerstwo zwraca uwagę na następujące paragrafy Regulaminu, które bądź różnią się od odpowiednich paragrafów Regulaminu z dnia 20 stycznia 1919 r. Nr. 1347, bądź też powodują, jak uchy doświadczenie pewne nieściśłości przy ich zastosowaniu.

§ 2. Kursy wakacyjne w r. 1919 i wcześniejsze nie odpowiadały wymaganiom § 2 i § 4 art. 22 (23) Ustawy z dnia 27 maja 1919. O ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych, nie miały wtedy charakteru, zwalniającego od egzaminów, jak to wypływa z okólnika z dnia 31 marca 1919 Nr. 4941/19. S. I. oraz z drukowanej odezwy do nauczycielstwa z marca 1919. Dopiero końcowe kursy wakacyjne w r. 1920 miały charakter, przewidziany w § 4 art. 22 wspomnianej Ustawy, i uczestnicy ich mogli po dopełnieniu warunków, wskazanych w Instrukcji o egzaminach na kursach wakacyjnych Nr. 15438/I, uzyskać zaświadczenie zwolnienia od egzaminu.

§ 3. Jedynie Ministerstwo ma prawo decydować, czy świadectwo, niewymienione w § 2 A i B, należy uznać za równoznaczne ze świadectwem sześcioklasowej szkoły średniej lub seminarjum nauczycielskiego.

§ 5. Przy przyjmowaniu podań należy poza innymi dokumentami żądać *metrykę* celem ustalenia nazwiska kandydata oraz fotografii, opatrzonej podpisem własnoręcznym, którą po przyklejeniu do protokołu należy ostemplować. Zwraca się też uwagę na konieczność dokładnego wypełniania strony 1 protokołu kandydata, między innymi wskazania, w jakim powiecie kandydat pracuje.

§ 6. W myśl okólnika z dnia 24 września 1920 Nr. 21863/I. nauczyciele, którzy otrzymali posady przed dniem 1 lipca 1919, pragną zaś uzyskać zwolnienie od wszystkich egzaminów na zasadzie § 11 art. 22 (dawniej 23) Ustawy z dnia 27 maja 1919, muszą wnieść odpowiednio podania do Inspekcji Szkolnych przed dniem 1 lutego 1921.

§ 7. Inspektor Szkolny nie może być przewodniczącym Komisji.

§ 10. Kandydaci dostają do wyboru tylko po 2 tematy z języka polskiego i pedagogiki, które zarówno jak tematy z matematyki winny być zapisane do ogólnego protokołu egzaminów piśmiennych. Nadzór nad wykonaniem prac piśmiennych mogą wykonywać tylko członkowie Komisji.

§ 12. W razie oddalenia kandydata od egzaminu należy go uważać za reprobowanego i odpowiednią uchwałę Komisji zamieścić na stronie 4 protokołu, oraz zaznaczyć powód na stronie 2 w Uwagach o przebiegu egzaminu piśmiennego.

§ 15. Oceny należy pisać wogóle słowami. Można tu używać przyjętych skrótów (bardzo dobrze — bd, dobrze — db, dostatecznie dst, niedostatecznie — ndst)

§ 16) Prace piśmienne podlegają ocenie egzaminatora - specjalisty i przewodniczącego: nowy regulamin znosi trzecią recenzję, którą przewidywał Regulamin z dnia 28 stycznia 1919 Nr. 1347.

§ 20. Przerwy między egzaminami, składanymi bądź w całości, bądź częściowo, mogą być zasadniczo conajmniej roczne, conajwyżej półtoraroczne. Dłuższe przerwy są niewskazane, gdyż mogłyby wywołać trudności w razie gdyby do danego nauczyciela był zastosowany § 10 art. 22 (dawniej 23) Ustawy z dnia 27 maja 1919. Dlatego też wnioski o przyznanie poborów nauczyciela kwalifikowanego po złożeniu części egzaminu należy przedkładać z zastrzeżeniem warunku, że kandydat złoży następną grupę w przeciągu półtora roku. Ministerstwo może w drodze wyjątku na wniosek Inspektora zezwolić na zmiany w długości przerw między egzaminami.

§ 27. Każda Komisja wpisuje na stronie 4 protokołu w rubryce „Egzamin“ oceny z poszczególnych przedmiotów zgodnie z ocenami, podanymi na stronie 2 i wypełnia jeden wiersz w rubryce „Egzamin był złożony“ na stronie 3. Uchwałę Komisji na stronie 4 wpisuje albo ta Komisja, która poleca kandydatowi powtórzenie egzaminu na podstawie § 12, 18, 29 lub 30 Regulaminu, albo ta, przed którą kandydat składa egzamin końcowy.

§ 28. Nauczyciel otrzymuje, zgodnie z § 20, świadectwo nauczycielskie dopiero po złożeniu egzaminu ze wszystkich 4 grup przedmiotów i z przedmiotów artystyczno-technicznych. Wszelkie zaświadczenia egzaminacyjne wydaje zasadniczo inspektor szkolny tego powiatu, w którym odbywa się egzamin. Zwraca się uwagę, że Ministerstwo sprawdza dokładnie przesyłane sprawozdania z egzaminów i unieważnia uchwały Komisji w wypadkach niezastosowania się do Ustawy z dnia 27 maja 1919 lub Regulaminu egzaminów z dnia 14 czerwca 1920 Nr. 14028/I. Wskazane jest więc we wszystkich wypadkach wątpliwych wstrzymanie wydania zaświadczenia do czasu zatwierdzenia przez Ministerstwo sprawozdania z egzaminów, poczem dopiero należy przesłać zaświadczenia drogą służbową.

§ 29. Nowy regulamin nie przewiduje egzaminów poprawczych, Komisje nie mają tedy prawa czynić pod tym względem wyjątków. Ponieważ ustalone w § 20 przerwy pomiędzy częściami egzaminów obowiązują wogóle, a więc i przy powtarzaniu egzaminów, zwraca się

uwagę na konieczność sprawdzania przed egzaminem w nadesłanych przez Ministerstwo wykazach reprobowanych, czy kandydat może zdać egzamin w danym terminie, lub też, czy nie był już dwukrotnie reprobowany z danej grupy.

Egzamin z każdej grupy może być składany tylko 2 razy, Ministerstwo może zezwolić wyjątkowo na składanie po raz trzeci egzaminu z tej samej grupy.

§ 30. Zbyt częste wypadki niestawienia się do egzaminu wskazują na konieczność uświadomienia nauczycielstwa w tym względzie i należytego wyjaśnienia konsekwencji, jakie pociąga za sobą zastosowanie § 30.

§ 32. W szczególności należy przesyłać do Ministerstwa:

1. Protokoły ogólne egzaminów piśmiennych i ustnych,
2. protokoły poszczególnych kandydatów,
3. wykaz osobowy z podaniem decyzji Komisji przy nazwisku każdego kandydata,
4. wykaz należności za udział w Komisji Egzaminacyjnej, względnie zestawienie innych kosztów Komisji.

Zwraca się uwagę, że kreślenia w wykazach i protokołach są wogóle niedopuszczalne i muszą być za każdym razem omawiane. Niedozwolone jest również pisanie lub podpisywanie się ołówkiem.

§ 34. Ponieważ, jak wynika z § 16, prace piśmienne podlegają tylko 2 ocenom, przeto w starych drukach na wykaz należności należy przekreślać rubrykę „III recenzja“, odnoszącą się do dawnego Regulaminu.

Członkowie Komisji Egzaminacyjnej, nie wyłączając Inspektora Szkolnego, o ile on bierze czynny udział w pracach Komisji, otrzymują wynagrodzenie, które odpowiada normom ustalonym przez Ministerstwo dla Komisji Egzaminacyjnych przy egzaminach dojrzałości w szkołach średnich.

Zwraca się uwagę, że budżet egzaminów przewiduje poza wynagrodzeniem egzaminatorów i służby jeszcze inne kredyty, jak opał, światło i utrzymanie porządku, materiały piśmienne i druki, drobne wydatki rzeczowe i t. p.

Zwraca się uwagę, że instrukcja powyższa znosi wszystkie poprzednie z wyjątkiem instrukcji Nr. 15438/I o egzaminach na kursach wakacyjnych.

Za Ministra
(-) W. Żłobicki.

MINISTERSTWO
Wyznań Relig. i Oświec.
Publicznego

Dep. Szkoln. Powszechn.
Nr. 2252/I.

W sprawie egzaminów nau-
czycielskich w terminie
wiosennym 1922 r.

Wyciąg z okólnika

Dn. 25 stycznia 1922 r.

Do
Inspektorów Szkolnych na
terenie województw:
białostockiego, kieleckiego,
lubelskiego i war-
szawskiego.

W podaniu zaopatrzonem załącznikami ściśle według § 5 Regu-
laminu egzaminów z dn. 14 czerwca 1920 r. Nr. 14028/I. Dz. Urz.
Nr. 16 z r. 1920) winien kandydat zaznaczyć, czy i gdzie składał
ostatnio egzamin nauczycielski (z uwzględnieniem egzaminów na kur-
sach wakacyjnych), oraz gdzie znajdują się jego akta egzaminacyjne.

Wysyłając podanie kandydata do wojewódzkiej Komisji Egzami-
nacyjnej winien Inspektor *równocześnie* zawiadomić o tem Inspektora
Szkolnego, który posiada poprzedni arkusz egzaminacyjny kandydata.
Oдноśny Inspektor wyśle niezwłocznie wspomniany arkusz egzamina-
cyjny bezpośrednio do odpowiedniej Komisji wojewódzkiej, która
w ten sposób rozporządzać będzie całością aktów egzaminacyjnych
kandydata.

Ze sprawozdań, nadsyłanych do Ministerstwa po egzaminach
przez Inspektorów Szkolnych w siedzibie Komisji wynika, że doku-
menty, wymienione w § 5 Regulaminu zawierają niejednokrotnie lic-
zne braki. Wobec tego Ministerstwo zarządza, aby Inspektor Szkolny,
wysyłając podanie kandydata do Komisji, dołączał odpis arkusza nau-
czycielskiego petenta. W arkuszu winno być zaznaczone wszystkie
dotychczasowe wyniki ewentualnie egzaminów kandydata.

Zaznacza się, że podań bez wymienionych dokumentów oraz po-
dań, które wpłyną po terminie, Komisje Egzaminacyjne nie będą
brały pod uwagę, a oдноśni kandydaci nie zostaną do egzaminu
dopuszczeni.

Inspektor Szkolny w siedzibie Komisji przedkłada wniosek
w sprawie składu Komisji Egzaminacyjnej bez względu na liczbę zgło-
szeń do egzaminu. Zawiadomienie o liczbie zgłoszonych do egzaminu
i odpowiednio zapotrzebowanie na druki egzaminacyjne należy na-
desłać do Ministerstwa w drodze służbowej.

Zwraca się uwagę na Regulamin z dn. 14 czerwca 1920 roku
Nr. 14028/I. oraz na okólniki z dn. 17 listopada 1920 r. Nr. 27971/I.

i z dn. 3 lutego 1921 r. Nr. 1968/I. na okólnik w sprawie egzaminów na kursach wakacyjnych końcowych z dn. 12 lipca 1921 r. Nr. 10880/I. wreszcie na okólnik z dn. 15 listopada 1921 r. Nr. 33844/I.

Wynagrodzenie za udział w Komisji Egzaminacyjnej płatne z § 1 poz. 2-a i 2 rozdziału III budżetu dzieli się na płacę zasadniczą i dodatek drożyzniany i wynosić będzie w roku 1922.

1. Za każdą godzinę pracy przy egzaminie ustnym lub piśmiennym:

- a) płaca zasadnicza 100 mk.
 - b) dodatek drożyzniany w wysokości 1/3 każdorazowego odnośnego mnożnika (bez dodatku wyrównawczego);
2. Za poprawianie wypracowań piśmiennych (I recenzja)
- a) płaca zasadnicza 12 marek,
 - b) dodatek drożyzniany w wysokości 1/9 mnożnika,
3. Za poprawienie wypracowań piśmiennych (II recenzja)
- a) płaca zasadnicza 5 marek,
 - b) dodatek drożyzniany w wysokości 1/20 mnożnika.

Za Ministra
(—) T. Łopuszański
Podsekretarz Stanu

STATUT ORGANIZACYJNY

kursów uzupełniających dla czynnych nauczycieli szkół powszechnych.

§ 1. Kursy uzupełniające dla nauczycielstwa szkół powszechnych mają na celu:

- a) umożliwienie zdobycia pełnych kwalifikacyj naukowych bez składania egzaminów uzupełniających tym nauczycielom (Ikom), którym zezwala na to ustawa sejmowa z dnia 27 maja 1919 r. (Dz. P. P. Nr. 44 z 1919 r. poz. 311), zmieniona ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r. (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 2, z 1920 r., poz. 6) „O ustaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych“ (§ 2, art. 22 (23);
- b) ułatwienie przygotowania się do egzaminów kwalifikacyjnych tym nauczycielom (Ikom), których ustawa zobowiązuje do złożenia egzaminów;

c) niesienie pomocy ogółowi nauczycielstwa w rozszerzaniu i pogłębianiu zawodowego i ogólnego wykształcenia.

§ 2. Praca zbiorowa słuchaczy odbywa się w czasie wolnym od zajęć w szkołach powszechnych zarówno podczas feryj, jak i w ciągu roku szkolnego.

§ 3. Aby z kursów mogli korzystać wszyscy nauczyciele (lki) bez względu na oddalenie ich stałego miejsca zamieszkania od siedziby kursów, przewiduje się następujące typy organizacyjne, przyczem możliwe są kombinacje typów:

- a) kurs z lekcjami w dni powszednie w godzinach wolnych od zajęć w szkole (typ ten będzie organizowany tylko w ludniejszych środowiskach i przeznaczony dla nauczycieli którzy mieszkają w miejscowości, będącej siedzibą kursów),
- b) kurs z lekcjami w dni niedzielne i świąteczne oraz w czasie świątecznych feryj szkolnych (typ ten jest przeznaczony dla nauczycieli, mieszkających w miejscowościach niezbyt oddalonych od siedziby kursów),
- c) kurs z lekcjami na zjazdach, odbywających się tylko w czasie feryj szkolnych (Bożego Narodzenia, Wielkanocy i letnich) typ ten jest przeznaczony dla nauczycieli, mieszkających w miejscowościach bardziej oddalonych od siedziby kursów).

§ 4. Co do wykładanych przedmiotów Kursy Uzupełniające obejmować mają:

A. bądź grupy przedmiotów, jako to:

- a) pedagogiczno-metodyczne (pedagogika z psychologią, dydaktyka ogólna i metodyka nauczania przedmiotów szkoły powszechnej, organizacja i higiena szkolna, dzieje szkolnictwa polskiego),
- b) humanistyczne (język polski z literaturą oraz historja Polski. Kurs ten, zależnie od potrzeb słuchaczy (ob. art. (23) 22 ustawy z dnia 27 maja 1919 r.) obejmuje także religję i historję powszechną, bądź też geografję Polski,
- c) fizyko-matematyczne (arytmetyka z algebrą, geometrja, fizyka),
- d) geograficzno-przyrodnicze (mineralogja z chemją praktyczną, botanika i zoologja, anatomja i fizjologją z higieną, geografja Polski i powszechna),

B. bądź poszczególne przedmioty, jak naprz. język polski, język obcy, rysunek, pszczelnictwo i t. d.,

C. bądź działy pewnych przedmiotów, np czytanie i wymowę, ćwiczenia laboratoryjne z fizyki i chemji, kooperatywy szkolne i t. d.

§ 5. Kursy Uzupełniające pod względem poziomu programu naukowego mogą się dzielić na stopnie. Mianowicie:

- a) kursy normalne dla nauczycieli (lek), posiadających wykształcenie ogólne przynajmniej w zakresie pierwszych czterech klas szkoły średniej,
- b) kursy wyższe: dla nauczycieli (lek) wykwalifikowanych i posiadających wykształcenie z odpowiedniego przedmiotu w zakresie kursu normalnego,
- c) kursy wstępne: dla nauczycieli (lek) nie posiadających wykształcenia w zakresie czterech klas szkoły średniej.

§ 6. Uprawnienia, przewidziane w art. 22 (23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. mogą nadawać także kursy prywatne, które po odpowiednim sprawdzeniu ich wartości przez Ministerstwo. otrzymują na to specjalne upoważnienie.

§ 7. Program oraz listę wykładających każdego Kursu Uzupełniającego zatwierdza Ministerstwo.

Warszawa, dnia 28 grudnia 1920 r. Nr. 30267/I.

(Dziennik Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 1 (44) poz. 10 ex 1921 r.)

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) Rataj.

OBCHÓD ROCZNICY KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ.

Czernastego października r. b. obchodzić będzie Polska wielką uroczystość oświatową—150 rocznicę śmierci Konarskiego i utworzenia Komisji Edukacyjnej.

Ministerstwo W. R. i O. P. od dwóch lat bez mała rozpoczęło przygotowania, inicjując cały szereg wydawnictw naukowych. Zorganizowanie obchodu powierzyło społeczeństwu. W tym celu powstał Komitet Centralny w Warszawie oraz Komitety prowincjonalne przy uniwersytetach.

Komitet Wileński zwołał liczniejsze zgromadzenie, w skład którego weszli przedstawiciele władz, samorządów, wojskowości, organizacji nauczycielskich, działacze oświatowi i społeczni i t. d; zgromadzenie to powołało Komitet Wykonawczy, który ukonstytuował się

w sposób następujący: przewodniczący prof. Uniwersytetu Sławiński, wice-przewodniczący Kurator Gąsiorowski, skarbnik Feliks Zawadzki, sekretarz prof. Uniwersytetu Kolbuszewski, członkowie: prof. Uniw. Massonius, Kościalkowski, Pigoń, ks. Falkowski, ks. Lewicki, nauczyciele: Cywiński, Fedorowicz, Żukowska; prezes Macierzy Dr. Węśławski.

Obchód w szkołach odbędzie się podług poniżej zamieszczonego program, opracowanego przez Kuratorjum przy współudziale przedstawicieli organizacji nauczycielskich.

We wszelkich sprawach związanych z obchodami szkolnymi, zwracać się będą Inspektorzy i Dyrekcje szkół do Kuratorjum, w sprawach obchodów dla obywateli informacji udziela Sekretarjat, czynny codziennie.

Adres: Sekretarjat Komitetu Obchodu 150 rocznicy Komisji Edukacyjnej Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie.

PROGRAM OBCHODU ROCZNICY KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ W SZKOŁACH.

Obchody szkolne (wewnętrzne) winny odbyć się dn. 13-go października w sobotę i 14-go w niedzielę.

I. W szkołach powszechnych Okręgu — oprócz miasta Wilna — dnia 13-go października odbędą się lekcje, poświęcone wyłącznie pogadankom historycznym; treścią ich będzie okres reform w Polsce w II-iej połowie XVIII stulecia ze specjalnem uwzględnieniem spraw oświatowych: działalności Konarskiego i Komisji Edukacyjnej. Pogadanki będą o dwóch poziomach — dla młodszych i starszych dzieci.

Uroczystość szkolna dla dziatwy i rodziców odbędzie się w niedzielę. Ustalenie programu pozostawia się kierownictwom szkół zależnie od warunków i miejsca z tem, że odbyć się winny: 1) nabożeństwo, 2) pogadanka możliwie najbogaciej ilustrowana; pogadanka ta ma zilustrować wysiłki Polski w kierunku oświaty w XVIII st. i nawiązać do momentu obecnego, a mianowicie propagandy powszechnego nauczania na tle tego, co Polska obecnie już dokonała i czego winna jeszcze w tej dziedzinie dokonać, 3) zbiórka składek na fundusz narodowy w celu upamiętnienia Komisji Edukacyjnej.

Uroczystości te należy zorganizować w porozumieniu z duchowieństwem, instytucjami kulturalno - oświatowemi (Macierz Polska, Koło Młodzieży Wiejskiej, Kółka Rolnicze i t. p.) i organizacjami nauczycielskiemi (Towarzystwo nauczycieli Sz. W. i Sr., Związek Naucz. Szk. Sr., Związek P. N. Szk. Powsz., Stowarzyszenie Chrześcijan. Narodowe Naucz. Szk. Powsz.)

II. W szkolnictwie średnim Okręgu i szkołach powszechnych m. Wilna sobota 13 października będzie dniem wolnym od normalnych zajęć szkolnych.

O godz. 9-ej zbiórka w szkołach, skąd pochód z całym gronem nauczycieli do kościołów na nabożeństwa; po nabożeństwie powrót do szkół, gdzie w klasach dokonana będzie zbiórka na fundusz narodowy, poczem odczytanie wybranej samodzielnej pracy ucznia w każdej klasie; praca winna być zakwalifikowana z pośród najlepszych na ten cel przygotowanych w ramach programu danej klasy na dowolne tematy; w klasach niższych może być wykonana praca zbiorowa.

Po referatach w klasach zgromadza się w dwu oddzielnych salach młodzież (oddzielnie starsza i młodsza) dla wysłuchania odczytu profesorów poczem ewentualne produkcje wokalnie - muzyczne (do uznania dyrekcji). Punktem ciężkości obchodów szkolnych wszędzie ma być referat o Komisji Edukacyjnej.

Poza tem każdy nauczyciel w szkołach średnich w tygodniu poprzedzającym obchód obowiązany będzie jedną lekcję w zakresie swego przedmiotu ująć w ten sposób, by była nawiązaniem do epoki Komisji Edukacyjnej.

L I T E R A T U R A

W księgarniach są już do nabycia książki, dotyczące Komisji Edukacyjnej i niezbędne dla nauczycieli i prelegentów, a mianowicie:

Konarski:

Stan. Kot.: *Reforma szkolna Stan. Konarskiego*, Kraków, Gebethner 1923, str. 40.

Ign. Chrzanowski: *Wielka reforma szkolna Konarskiego*, Warszawa, Arct. „Książki dla wszystkich“ 1908; przedruk. w książce.

Wśród zagadnień, ludzi i książek, Lwów 1922, str. 215—237

Wład. Konopczyński: *Stan. Konarski, jako przedmowa do Wyboru pism politycznych St. Konarskiego*, Kraków, „Biblioteka Narodowa“ ser. I, Nr. 35.

Komisja Edukacyjna:

Stan. Kot.: *Komisja Edukacji Narodowej, 1773—1794*. Kraków Gebethner 1903.

Stan. Krzemiński: *Komisja Edukacji Narodowej*, Warszawa Arct., „Książki dla wszystkich“ 1908.

Jozef Lewicki: *Geneza Komisji Eduk. Narod.* Warszawa 1923 (odb. z „Przeglądu Pedagog.“).

Wład. Konopczyński: *Komisja Edukacyjna, odczyt w książce Od Sobieskiego do Kościuszki*, Warszawa, Gebethner 1921, str. 282, 299.

Stan. Tync.: *Nauka moralna w szkołach* K. E. Kraków 1922.
T. Wierzbowski: *Szkoły parafjalne w Polsce i na Litwie za czasów K. E.*, Kraków 1922.

Grzegorz Piramowicz: *O powinnościach nauczyciela, mianowicie zaś w szkołach parafjalnych*, do użytku seminarjów: dla nauczycieli szkół wiejskich, wydał i opracował W. Osterloff. Łódź, L. Fiszer 1919.

Do Inspektorów Szkolnych Okręgu Wileńskiego.

W celu powiadomienia ogółu rodziców o szkołach zawodowych, istniejących w rejonie Wileńskim, Kuratorjum wydało odezwę poniższą, którą p. p. Inspektorzy zechcą po otrzymaniu rozesłać do szkół powszechnych oraz średnich na terenie powiatu. Odezwy należy umieszczać na widocznem miejscu.

Kurator

(—) Z. Gąsiorowski.

Do Rodziców

Zbliża się czas oddawania dziatwy do szkół.

Kto chce, aby dziecko jego szybko i przy niewielkich kosztach ukończyło nauki i miało zapewnioną dobrą przyszłość, niech odda je do Szkoły Zawodowej.

Szkoły Zawodowe kształcą w najrozmaitszych kierunkach.

Jeżeli dziecko ujawnia skłonności do rzemiosła, trzeba je oddać do Szkoły Rzemieślniczej; nauka tam trwa trzy lata tylko, a przyjmowani są uczniowie po ukończeniu co najmniej 4-ch oddziałów szkoły powszechnej w wieku lat 14. Szkoły takie są:

- 1) Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa w Wilnie—
adres: Wilno, ulica Ponarska Nr. 63.
- 2) Prywatna Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa T-wa „Pow-
ściągliwość i Praca” w Wilnie — Wilno, ul. Stefańska Nr 37.
- 3) Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa w Nowo-
Wilejce
- 4) Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa w Białym-
stoku.
- 5) Prywatna Szkoła Koszykarska T-wa „Kosz” w Wilnie, —
adres: Wilno, ul. Zawalna Nr. 11.

- 6) *Prywatna Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Ojców Salezjanów w Różanym Stoku powiat sokólski.*
- 7) *Prywatna Szkoła Rzemiosł Ojców Salezjanów w Dworcu powiat słonimski.*
- 8) *Prywatna Szkoła Rzemiosł Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie.*

Jeżeli chłopiec ma zamiłowanie do robót technicznych, a ukończył pełną siedmioklasową szkołę powszechną lub cztery klasy gimnazjum polskiego należy go oddać do Szkoły Technicznej; nauka tu trwa cztery lata; szkoła ta kształci techników budowlanych i mechaników. Szkołę taką mamy w Wilnie — adres:

Państwowa Średnia Szkoła Techniczna — Wilno, ul. Ponarska 63.

Dla chłopców i dziewcząt, mających skłonności do handlu są Szkoły Handlowe; nauka tu trwa trzy lata, przyjmowani są kandydaci (tki) po ukończeniu sześciu oddziałów szkoły powszechnej lub trzech klas gimnazjalnych w wieku lat 14. Szkoły takie są:

- 1) *Prywatna Szkoła Handlowa Stowarzyszenia Chrześcijan Kupców i Przemysłowców Miasta Wilna — adres: M. Pohulanka 11 gmach Gimnazjum im kr. Zygmunta Augusta.*
- 2) *Prywatna Szkoła Handlowa Polskiej Macierzy Szkolnej — adres: Grodno, ul. Orzeszkowej.*
- 3) *Państwowa Szkoła Handlowa w Suwałkach (otwarta zostanie od 1 września).*
- 4) *Prywatna Szkoła Handlowa w Białymstoku (czynna będzie od 1 września).*

W kraju naszym brak jest kobiet krawczyń, bieliźniarek, tkaczek i t. p.; w tym kierunku kształcą szkoły zawodowe żeńskie średnie i niższe.

Ś r e d n i e :

- 1) *Państwowa Żeńska Szkoła Przemysłowo-Handlowa w Wilnie — adres: Wilno, ul. Żeligowskiego Nr. 1.*
- 2) *Prywatna Żeńska szkoła Zawodowa Tkacka P. A. Mohłówny — adres: Wilno, ul. Królewska 4.*

Do szkół powyższych przyjmowane są uczennice po ukończeniu siedmioklasowej szkoły powszechnej lub trzech klas gimnazjum polskiego.

N i ż s z e:

- 1) *Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska* w Grodnie (krawieczyzna, bieliźniarstwo).
- 2) *Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska* w Białymstoku (czynna od 1 września, bieliźniarstwo, krawieczyzna).
- 3) *Prywatna Szkoła Zawodowa Żeńska Im. Św. Józefa* — (bieliźniarstwo, krawieczyzna) — adres: Wilno, ul. Ostrobramska Nr. 29 m. 17.
- 4) *Prywatna Szkoła Zawodowa Żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej* (krawieczyzna, bieliźniarstwo) w Nowo-Wilejce.
- 5) *Prywatna Szkoła Szycia i Kroju w Nowo-Święcianach*, utrzymywana Przez Sejmik.

Do szkół zawodowych niższych przyjmuje się uczennice po ukończeniu co najmniej czterech oddziałów szkoły powszechnej.

Synowie rolników, pragnący oddać się pracy na roli, mogą uzyskać wykształcenie w szkołach rolniczych lub w szkołach ogrodniczych. W Wilnie jest *Państwowa Szkoła Średnia Ogrodnicza* — adres: Wilno, Sołtaniszki 50 (Zwierzyniec). Nauka tam trwa trzy lata, przyjmuje się uczniów po ukończeniu czterech klas gimnazjalnych lub siedmioklasowej szkoły powszechnej.

Młodzież obdarzona poczuciem muzycznym lub wskazująca zdolności do rysunku, może się kształcić w szkołach:

w *Konserwatorium Muzycznym w Wilnie* — adres: Wilno ul. Orzeszkowej (Gimnazjum Państwowe Żeńskie).

w *Szkole Rysunkowej Towarzystwa Artystów Plastyków w Wilnie* — adres: Wilno, ul. Adama Mickiewicza Nr. 33a.

Wreszcie ci, którzy już pracują w zawodach a mają niedostateczne wykształcenie i chcą pogłębić i rozszerzyć zakres swej wiedzy fachowej, mogą uczęszczać do szkół doksztalających i na Kursy specjalne, a mianowicie:

- 1) *Kursy Techniczne Przy Polskiem Stowarzyszeniu Techników* — Wilno, ul. Wileńska Nr. 33.
- 2) *Kursy Handlowe Doksztalające Przy Szkole Handlowej 3-klasowej* — adres: Wilno, ul. M. Pohulanka 11 (gmach Gimn. Z. Augusta).
- 3) *Kursy Handlowe Doksztalające przy Szkole Handlowej Macierzy Szkolnej w Grodnie* — adres: Grodno, ul. Orzeszkowej.

- 4) *Kursy Handlowe Związku Pracowników Handlowych w Wilnie* — adres: Wilno, ul. Wileńska Nr. 27.
- 5) *Kursy dla Biuralistów (roczne)* — adres: Wilno, ul. Żeligowskiego Nr. 1.
- 6) *Szkoła Doksztalcająca Rzemieślnicza w Białymstoku.*
- 7) *Szkoła Doksztalcająca Handlowa w Białymstoku.*

Ci, którzy pragnęliby poświęcić się zawodowi nauczycielskiemu w szkołach powszechnych, a mają ukończonych co najmniej sześć klas szkoły powszechnej lub trzy klasy gimnazjum wiek—zaś ukończonych lat 14, mogą kształcić się w pięcioletnich seminarjach nauczycielskich. W Okręgu Szkolnym Wileńskim mamy:

- 1) *Państwowe Męskie Seminarjum Nauczycielskie* — adres: Wilno, ul. Ostrobramska Nr. 23.
- 2) *Państwowe Żeńskie Seminarjum Nauczycielskie* — adres: Wilno, Augustjański zaułek Nr. 4.
- 3) *Państwowe Męskie Seminarjum Nauczycielskie w Borunach* — (powiat oszmiański).
- 4) *Państwowe Męskie Seminarjum Nauczycielskie w Staro-Święcianach* — (adres: Inspektorat Szkolny).

Wreszcie dla dziewcząt, pragnących pracować jako ochroniarzki jest w Wilnie *Seminarjum Ochroniarskie* — (adres: Wilno, M. Pohulanka Nr. 8), do którego wstępować mogą w wieku ukończonych lat 14 ze świadectwem od 4 do 6 oddziałów szkoły powszechnej.

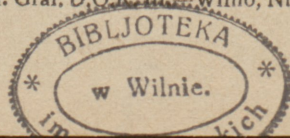
Przy wszystkich seminarjach nauczycielskich istnieją internaty.

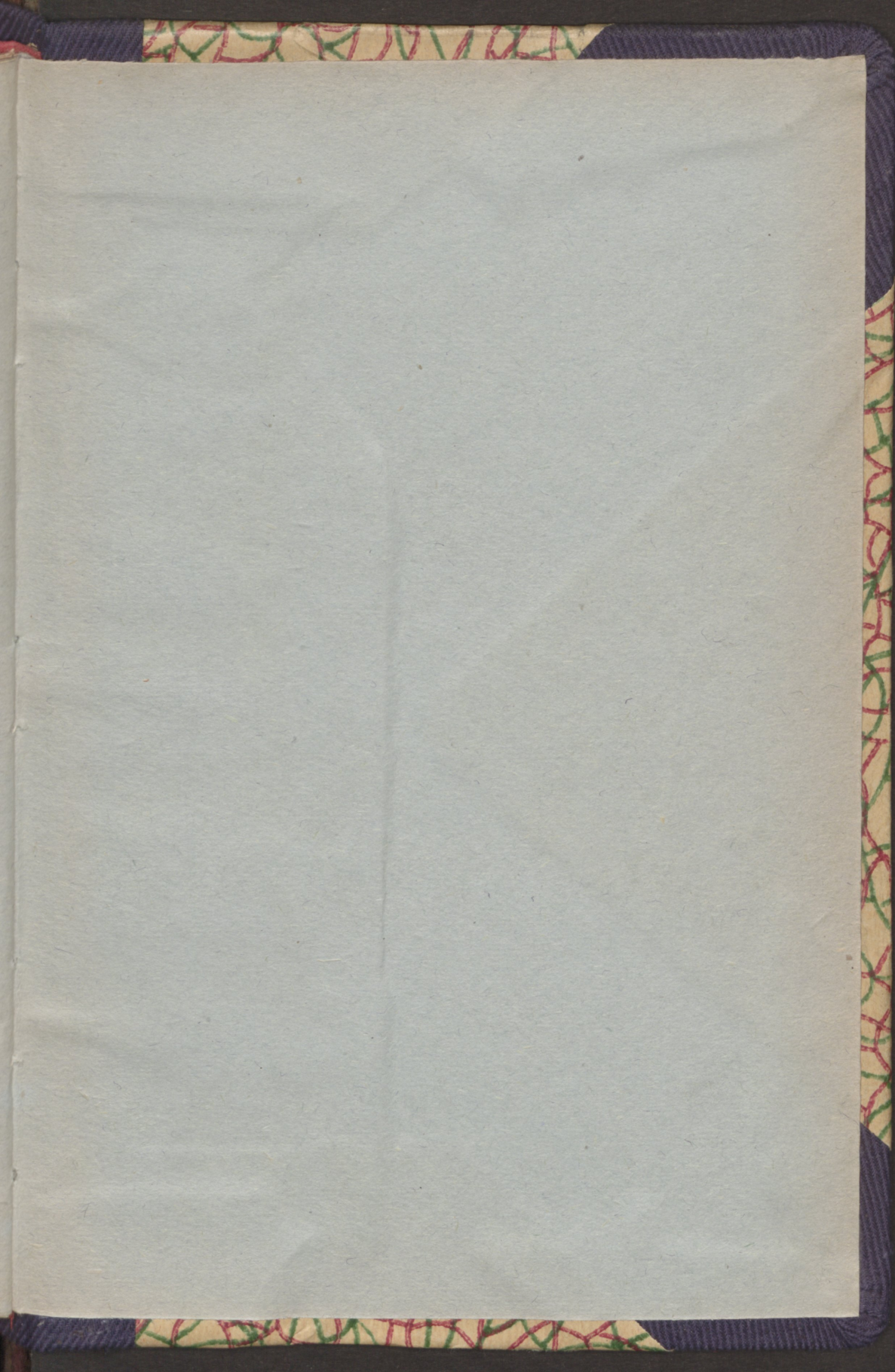
R O D Z I C E !

Pamiętajcie, że w obecnych warunkach tylko wykwalifikowany fachowiec, wykształcony praktycznie, może liczyć na powodzenie w życiu i najłatwiej zdobyć kawałek chleba.

Zwracajcie się zatem do Dyrekcji wybranej szkoły osobiście lub na piśmie, otrzymanie tam bardziej szczegółowe wskazówki, w jaki sposób i kiedy dziecko oddać do szkoły.

*Kuratorjum Okręgu Szkolnego
Wileńskiego.*

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos
CENTRINĖ BIBLIOTEKA

061 503 5-6, 1923

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS BIBLIOTEKA

002 00086906 9